

Iskra

7

Avtomatizacija v industriji

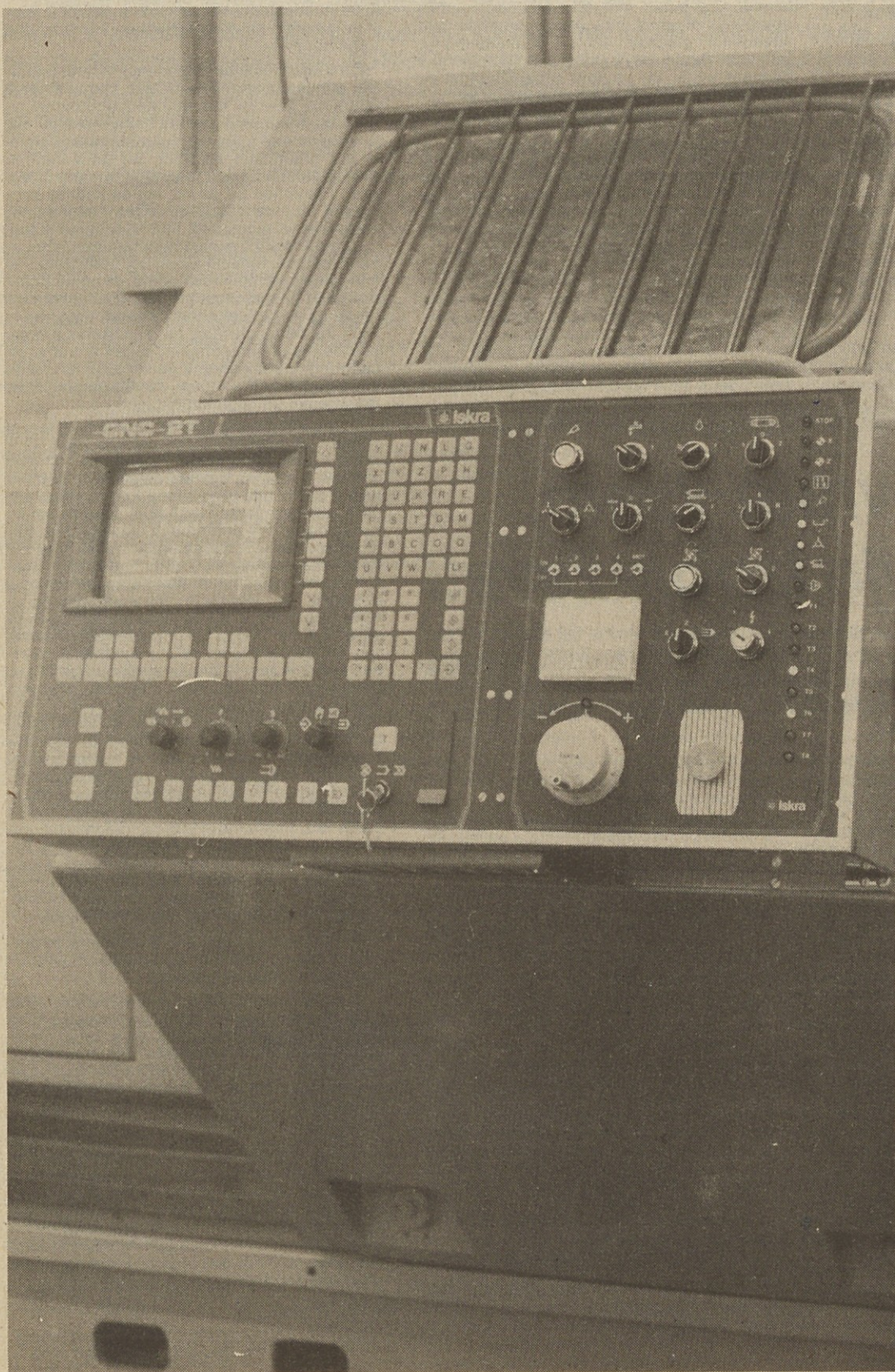
Profesionalizacija proizvodnih programov ter izvajanje najsodobnejših metod vodenja teh procesov, je ciljna — inovacijsko tehnološka orientacija na področju strojegradišnje in vodenja industrijskih procesov.

Tej smeri predvsem v zadnjem obdobju ne samo sledi, temveč jo tudi uspešno izvaja Iskrina delovna organizacija Avtomatika, katere pomembno programsko vertikalno predstavlja tudi Industrija.

Z uporabo sodobne tehnologije in s tem višje stopnje kvalitete, ki jo je kot rezultat domačega znanja vključila v zadnji dve novosti: pomnilniško-programabilni krmilnik IPK-21, ki se uporablja za avtomatizacijo strojev in naprav v industrijskem okolju in mikro-računalniški sistem CNC-2T, namenjen za krmiljenje dvoosnih stružnic po konturi, ni ponudila samo domačim temveč tudi tujim kupcem, izdelke višje stopnje predelave. V določeni meri omenjena izdelka predstavljata infrastrukturo za avtomatizacijo najrazličnejših industrijskih in tehnoloških procesov, kar je zapisano tudi v ciljnih usmeritvah srednjeročnega razvoja Avtomatike, na področju avtomatizacije industrije.

Z vključevanjem računalniške in mikroprocesorske tehnike s softwaresko dejavnostjo v izredno širokem področju upravljanja strojev pa je hkrati tudi zmanjšala razkorak med domačimi dosežki in razvitim svetom.

Š. D.

Razgovor o strateških nalogah Iskre

Razlogov za prvi, tovrstni delovni obisk predstavnika KPO SOZD Iskra Franca Šifkoviča v delovni organizaciji Avtomatika je več. Pogojujejo jih razmere v SOZD Iskra in v delovni organizaciji Avtomatika, kot njenem pomembnem segmentu. Izhodišče pa je vendar v obojestranskem dogovarjanju o dopolnjevanju, oz. spremenjanju samoupravnih in poslovne organiziranosti, kot ključnega problema Iskre v tem trenutku.

Sestanka, ki je bil v sredo, 11. t. m. v prostorih Centra sistemov za avtomatizacijo v Stegnah so se poleg vodstva delovne organizacije udeležili vsi poslovodni organi TOZD Avtomatike.

Kratki, uvodni predstavitvi razvoja delovne organizacije, ki je v danem momentu organizacijsko povezana v programsko-proizvodne vertikale kot delovne in koordinativne celote za usklajevanje delovnega procesa, ki jo je podal glavni direktor delovne organizacije Avtomatika, Rudi Pirc, je sledila obrazložitev Programa izboljšanja poslovanja s spremembami v organiziranosti, ki bodo zagotovile uresničitev sprejetih programskih, razvojnih in tržnih usmeritev.

S tem programom, ki predstavlja sicer orientacijsko izhodišče za elaboriranje ekonomske, oz. poslovne upravičenosti. Avtomatika daje

tudi prvi konkretni predlog v okviru SOZD Iskra. S poudarkom, da program, ki ga predlaga, ni rezultat trenutnih in pavšalnih ocen, temveč rezultat procesa in pozitivnih izkušenj z načinom dela in koordiniranja delovnega procesa v delovni organizaciji, ki je bil uveden z že omenjenimi vertikalami. Te programsko proizvodne vertikale, katerih nosilci so TOZD s praktično vsemi poslovnimi funkcijami, bodo sicer na predlagani višji ravni organiziranosti morala zadovoljevati predvsem strateške interese, vendar nevsiljeno od zgoraj navzdol, temveč obratno, v odvisnosti od potreb delovnega procesa, pogojev gospodarjenja in strokovnih predlog. To pa v nadaljevanju pomeni, da je bil v koncept vgrajen tudi moment vizije, saj se nova organiziranost ne postavlja za danes, temveč dolgoročno, upoštevanje sprememb v organiziranosti v SOZD Iskra.

Eden izmed že oprijemljivih dokazov, da je usmeritev izpeljave osnovnega koncepta vertikal v večstopenjsko organizacijsko povezanost pravilna, so poslovni rezultati delovne organizacije v prvem letu tekočega srednjeročnega obdobja, torej ekonomika-poslovanje, ki pa ne da pozitivnih rezultatov, če ne upoštevamo tehnologije kot izredno širokega in občutljivega področja poslovanja. V lanskem letu je bilo tako kot predpogoj opravljeno zahtevno čiščenje in opuščanje nerentabilnih in za izvoz neinteresantnih programov ter pospešeno vlaganje v razvoj in s tem v znanje. Iz podanih podatkov pa je bilo razvidno, da je Avtomatika ob

upoštevanju izredno težkih pogojev gospodarjenja relativno dobro poslovala, saj je bilo doseženo za: 62 mia din celotnega prihodka, 16,5 mia din dohodka, 12 mia din čistega dohodka in za nekaj pod 35 mio dolarjev izvoza. Zelo pomemben pa je tudi podatek, da je bila fizična rast proizvodnje za 8,2% višja kot leto poprej in da smo zajezili zaposlovanje, kar ostaja naloga tudi v tekočem letu. Med strateškimi nalogami ostaja tudi izvoz. Kljub ugodnim izvoznim rezultatom pa še vedno niso bile dosežene ciljne usmeritve v mednarodni delitvi dela, saj se izvoz še vedno viša na račun kliringa in se le počasi premika v enakovredno razmerje s konvertibilno.

Če v nadaljevanju potegnemo rezime izvajanja predstavnika KPO SOZD Iskra, Franca Šifkoviča, potem ji kot prva sledi ugotovitev, da je Iskra navzven, tako v slovenskem, kot jugoslovanskem prostoru postala zaprt sistem, ki kot organizem stagnira, saj ga v zadnjih desetih letih kljub kopici pobud ni nihče integriral. Posledice so jasne; trg se zapira, konkurenti so vedno močnejši. Če ne bomo torej začeli resno razmišljati in če ne bomo odprli neko novo obliko poslovne in samoupravne organiziranosti, tudi cilja, da v letu 2000 izvozimo kar polovico svoje proizvodnje, ne bomo dosegli. To je bil tudi eden od zaključkov zadnjega sestanka vseh direktorjev delovnih organizacij Iskre na Brdu. Seveda pa ne smemo k temu procesu pristopiti stihijsko, začeti moramo pri segmentih, konkretno v Avtomatiki, ki ima že zgrajen osnovni koncept, ostalo pa postopno dograjevati po segmentih.

Ko je bil že omenjen izvoz, ta ostaja še naprej primarno-strateška naloga celotne Iskre. Dosežen konvertibilni izvoz v višini cca 153 mio dolarjev ni majhna številka, ne glede na to, da ni takšna kot je bila predvidena v planih. Pomeni pa le nekaj procentov več kot leto poprej, kar za dane pogoje in v primerjavi z ostalimi izvozniki ni nezanemljivo. Seveda pa povečanje izvoza ne smemo doseči na račun novega zaposlovanja. Samo spremljanje števila zaposlenih po delovnih, oz. temeljnih organizacijah lahko pove zelo malo. V SOZD Iskra bomo v bodoče spremljali kot enega od pokazateljev ne samo števila zaposlenih, temveč tudi razmer v sredinah, gibanje števila visoko-strokovnega kadra, predvsem inženirjev. Tam, kjer bodo v večjem številu ti kadri odhajali nekaj, ni v redu. Maršikje bo verjetno potrebna tudi pomoč vodstva SOZD Iskra kot ene izmed nalog, da ustvarja boljše pogoje za delo v delovnih organizacijah.

Izredno občutljivo je tudi področje investicij, ki jih bo potrebno bolj strokovno obravnavati in postaviti kriterije za izvajanje, oz. selekcijo. Do 1990. leta imamo v planu za 150 milijard din investicij. Pri tem pa imamo le 16% svojega denarja, v nekaterih Iskrinih sredinah celo samo 10%, kar je zelo slabo. V bodoče bomo torej investirali samo na podlagi strokovne ocene, kaj je nujno potrebno investirati in kaj ne.

Kot strateška naloga je bila omenjena še ureitev notranje, delovne zakonodaje in poenotenje obračunskega sistema.

V zaključnem delu se je predsednik KPO SOZD Iskra ponovno povrnil v samoupravno in poslovno organiziranost, oz. na predlog glede sprememb v Iskra Commerce, čemur je sledila ugotovitev, da se bo del tržne funkcije absolutno moral prenesti v branže. Vendar pa v te spremembe kakor v katere koli druge ne moremo iti kar tako. Predvsem nas mora povezovati skupna politika in linija usklajevanja proizvodnih programov, za kar bodo v prvi vrsti odgovorni direktorji delovnih organizacij. Kajti le če bomo skupno gradili sistem iskre, ki bo omogočal sproščanje pobud in to usmerjeno, brez »kraj« kadrov in smešnja s konkurenčnimi boji, bomo lahko ne le jutri, temveč na dolgi rok, sistematično, dosledno in korektno dosegli strateške cilje.

Š. D.

Odprta vrata vsem, ki se želijo izobraževati

V novogoriškem izobraževalnem centru Iskra Delta je bil minuli torek, 17. 2. sestanek sekretarjev in vodij kadrovskih služb delovnih organizacij naše SOZD Iskra. Sestanek sta vodila Pavle Gantar in Ivan Cvar, udeležila pa sta se ga tudi predsednik sindikata SOZD Iskra Avguštin Ciuha in sekretar DPO Miloš Pavlica.

Uvodoma je Pavle Gantar seznanil prisotne z informacijo o novi organiziranosti (reintegraciji) SOZDA Iskra in podčrtal najpomembnejše pokazatelje, ki bodo predmet razprave potem, ko bo posebna delovna skupina do konca aprila pripravila spremembe in dopolnitve samoupravnega sporazuma o združevanju v SOZD Iskra.

V nadaljevanju je Ivan Cvar podal oceno kadrovskih gibanj v lanskem letu ter letošnji program. Ugodno je ocenil kadrovsko strukturo, saj imamo od 35 tisoč zaposlenih v sozdu kar 4200 s fakultetno izobrazbo in poudaril, da smo prav tu lani izboljšali to strukturo številčno za 400. S popolno srednjo šolo je skoraj 7000 zaposlenih, žal pa je še prevelik odstotek tistih, ki imajo končano ali nepopolno osnovnošolsko izobrazbo. In to je tista kategorija delavcev, ki jim moramo pomagati, posebej mladim in nadarjenim, na široko jim moramo odpreti vrata in jim omogočiti izobraževanje ob delu. Res, da je v nekaterih delovnih organizacijah izobraževanje ob delu že v polnem razmahu, predvsem v centrih, saj se izobražuje kar 1800 sodelavcev, vendar je ta porast premalo čutiti predvsem v dislociranih tozdih, oddaljenih od centrov in prav v teh bo potrebna toliko večja skrb.

Na ob tem navedemo še spodbujevalni dejavnik, ki so uvedli v kranjski Tematik.

Vse, ki se odločijo za dopolnilno izobraževanje, stimulirajo z do 7 odstotkov večjim osebnim dohodkom!

Z zadovoljstvom je Ivan Cvar ocenil tudi pravilno politiko štipendiranja, v zadnjih letih eno najboljših, saj je bilo podeljeno kar 1219 štipendij. Ta trend moramo nadaljevati tudi z vidika pomoči našim delavcem, ki imajo svoje hčerke in sinove pred odločitvijo, kam po končanem obveznem šolanju.

Pavle Gantar je v nadaljevanju spregovoril o najpomembnejših zakonih in predpisih, sprejetih v skupščini SFRJ, predvsem je opozoril na zakon o sanaciji in prenehanju OZD ter na osnutek sprememb in dopolnitev zakona o združenem delu.

Informacijo o šolstvu je med zbrane posredoval Ivan Cvar in spregovoril o združevanju sredstev za investicijo visoke šole za organizacijo dela Kranj, Fakultete za elektrotehniko, srednje šole Titovih zavodov Litostroj in srednje elektrotehnične šole Ljubljana. Ker je prav Iskra ena od glavnih uporabnic omenjenih izobraževalnih ustanov, ne bo mogla mimo pomoči pri investicijskih vlaganjih.

Po koncu plodnega sestanka so si sekretarji in kadroviki ogledali Iskra Delta Center nekatere proizvodne prostore Avtoelektrike.

Marko Rakušček

BII: »Nas v Iskri potrebujete?«

Zapleti okrog Biroja za industrijski inženiring se vlečejo že kar dobro leto. Ta petintrideset članski kolektiv nekako ne najde svojega mesta v okviru delovne organizacije ZORIN, morda tudi v sami Iskri ne, saj njegova dejavnost za Iskro obsega le dvajset odstotkov. Iskra pa je za dejavnost, ki jo opravlja Biro, vsaj deklarativno, zainteresirana.

O »dogovarjanjih«, zapletih in problematiki te svetovalne organizacije smo se pogovarjali z direktorjem TOZD BII Andrejem Bleiweisom.

Vaša svetovalna organizacija, katere dejavnost je Industrijski inženiring, all kot pravite »kako delajo ljudje in kako uporabljajo material, informacije in čas in kako bi to lahko delali bolje« povečini dela za porabnike zunaj Iskre. Katere oblike dela in sodelovanja največ uporabljate?

»Ena izmed temeljnih oblik je izobraževanje, kjer gre za prenos znanja našim naročnikom. To področje je tržnega značaja, ki ga kot vsa ostala ponujamo na tržišču.

Druge oblike dela je svetovanje, ali ekspertne naloge, kjer gre za krajše naloge v obliki prognoz, diagnoz in ugotovitev stanja. Vsakič tako sodelovanje zaključimo z dokumentom, ki predlaga določene spremembe, ali ideje bodisi na izdelku bodisi v tehnologiji, ali organiziranosti pa v posameznem delu poslovnega sistema, ali pa na področju materialnega poslovanja.

Najbolj razširjena oblika našega dela je povsem projekten pristop, kjer v ekipi intenzivno sodelujejo naročnikovi sodelavci, ki jih med samim potekom projekta usposabljam za delo. Med potekom pripravljalnega dela projekta pripravimo celotno dokumentacijo, v uveljavljem delu pa to, kar smo zapisali, uresničimo. Pri takšnem načinu dela je bistveno to, da projekta ne zaključimo, dokler ni dosežen rezultat. Naslednja stopnja je vzdrževanje, ki mora pravzaprav pokazati kako uspešno smo izvedli prejšnje faze. Gre za to, da naročnik določenim rezultatom verjame, da pozna in obvlada pogoje za doseganje takšnih rezultatov in, da jih zna tudi vzdrževati in pravilno izkoriščati. To vzdrževalno obdobje je za nas zelo pomembno, ker potrjuje, ali zanika pravilnost in stabilnost določenega znanja in konkretnih rešitev.

Projekti so osnova naše dejavnosti, druge oblike dela in sodelovanja manj koristimo.

V okviru Iskre delujete že več kot dvajset let. Kakšno pa je bilo sodelovanje med samo Iskro in Birojem za Industrijski inženiring? All ste vsa ta leta izvajali skupne akcije, all pa je šlo povečini za bilateralno sodelovanje s posameznimi delovnimi organizacijami?

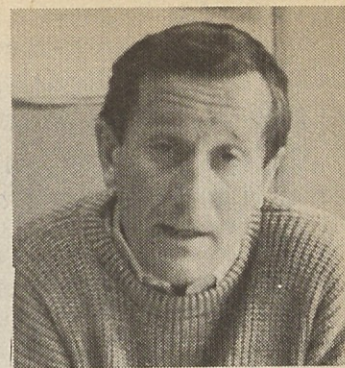
»Lahko rečem edino to, da so bili najbolj konkretni rezultati posledica bilateralnega sodelovanja. Naročnik skupnih nalog bi morala biti SOZD Iskra, ali nek strokovni organ, ki zastopa in uveljavlja politiko SOZD, vendar le-ta ni uporabnik, pač pa so uporabniki delovne organizacije, oz. TOZD. V primeru skupnih nalog gre za nesrečno kombinacijo deklarativnih in konkretnih interesov. Na primer, kar nekajkrat smo usklajevali, ali je neka naloga, ali področje v skupnem interesu celotne Iskre ali ne, kar leto dni, ali več. V večini primerov ni šlo toliko za odobritev naloge temveč za odobritev združenih sredstev za nalogo. Ko smo se dogovorili, da je naloga skupnega pomena in ko smo jo tudi izdelali, je gradivo obležalo v Indoku in potem smo ugotovili, da zanj ni nobenega uporabnika. Gre za to, da te skupne naloge povečini ne morejo biti narejene enako, kot konkretna rešitev določenemu uporabniku, ali določeni delovni organizaciji, ampak gre za splošna znanja, rešitve ali celo usmeritve, ki terjajo v nadaljevanju konkretne aplikacije. Očitno pa je, da Iskra v zadnjem času takšna splošna znanja zavrača. Dejavnosti, ki naj bi bile pavšalno skupnega pomena in za katere se danes zbirajo sredstva po davčnem principu imajo vse manj podpore, kar se kaže tudi z vse večjo podporo interesnemu združevanju.«

All to pomeni, da Iskrin skupni interes za vašo dejavnost z leti upada?

»Vsekakor, ko gre za uporabo naših zmogljivosti. Mislim pa, da upadanje interesa ni toliko posledica razvoja Iskre, pač pa vedno večjih težav pri pridobivanju dohodka in vedno večjih stroškov, ki so jih delovne organizacije dolžne pokrivati ne glede na koristi. V glavnem gre v tem primeru za tržno obnašanje, ker, če ni denarja, tudi interesa ni. Dejstvo je, da smo v preteklosti večino »skupnih« nalog predlagali sami. Zelo malo vzpodbud so v vseh teh letih dale delovne organizacije ali pa sam SOZD Iskra. Ko smo problem hoteli nekako razrešiti in ugotoviti, če je napaka pri nas, pri pripravi naših nalog in projektov, smo dobili odgovor, da so naloge sicer dobro pripravljene, samo da jih v konkretnih primerih ne morejo uporabljati. To je problem, ki ga Biro sam po sebi ne zna razrešiti. Skupnega odgovora ali dogovora, v kakšni obliki naj bi Biro deloval, kakšna znanja naj bi posredoval in v kateri obliki, da bi zadostila hkrati globalni Iskrini strategiji in konkretnim naročnikom pa vsa ta leta nismo našli. Mislim, da je v tem jedro problema.«

All je to glavni razlog, da ste začeli razmišljati o izstopu iz delovne organizacije ZORIN?

»Tu gre za dve stvari. Prvič, konkretni interes za skupne akcije upada, oz. ne gre toliko le za interes kot za »nesrečno« vprašanje, koliko kdo prispeva in kaj od tega prispevka v nekem obdobju dobi. In če se pet, ali več let pojavlja, da od tistega kar si prispeval, dobiš zelo malo, potem začneš razmišljati, da od vsega skupaj nimaš nobene koristi. To je že jedro našega načelnega negodovanja, ne glede na to, kako smo uspešni v drugih organizacijah izven Iskre.

Andrej Bleiweis

Predvsem pa gre tu za odnos, ki je nazadnje povezan z ekonomiko poslovanja in ta logika je tukaj povsem upravičena.

Po drugi strani pa ima prizadevanje za izstop iz ZORINA še en vzrok. Ko smo se združili v ZORIN, smo kot bivša enovita DO pričakovali, da bomo kot TOZD v delovni organizaciji s podporo SOZD našli skupen program, da bomo začeli dejansko gojiti področje organizacije in informatike, da bomo imeli skupne projekte, skupne naloge in da bo z usmerjanjem in udejstevanjem skupen interes oblikovala celotna Iskra. Toda to se je bolj slabo uresničilo. Mogoče je bila krivda tudi pri nas, toda VSEKAKOR je zanj več razlogov. Eden je gotovo popolna odsotnost strategije SOZD Iskra na tem področju in tudi nemoč, če bi strategija bila, kako prepričati delovne organizacije, da je ta strategija toliko pomembna, da se ji je treba podrediti.

Drugi razlog pa je bil pri nas, ker smo se pač obnašali tako, kot smo bili navajeni, predvsem tržno in smo iskali tista tržišča, ki so bila bolj pristopna in nas pripravljena koristiti bolj kot pa sama Iskra.

Tu pa je bil še »zorofovski« problem, kar pomeni, da se ZORIN ob kombinaciji tako različnih zanimanj, področij in načinov dela ter pripravljenosti ki so jih TOZD prinesle kot dediščino v delovno organizacijo, ni znal, ali ni mogel nasproti SOZD oblikovati tako, da bi lahko iz obstoječih potencialov ljudi, navad, ambicij, znanja in odnosa do dela potegnili nekaj skupnega.

Ampak znanja so ostala. All ste v okviru njih opozarjali na težave in iskali konkretne rešitve in dajali predloge za razrešitev teh problemov?

»Na naše težave smo začeli opozarjati že leta 1977, ko smo dali pripombe na osnutek teh za samoupravnih sporazumov o združevanju v SOZD Iskra. Potem naj omenim razne pripombe na delo področnega kolegija za organizacijo in informatiko pa pripombe in opozorila na splošno problematiko o nalogah skupnega pomena. Dokumenti

(Dalje na 4. strani)

(Nadaljevanje s 3. strani)

ti so se nabirali, vendar kakšnih posebnih odzivov ali celo rešitev na tem področju ni bilo.

Kot primer neuspešnega iskanja skupnih interesov naj naveden dokaj »svež« primer, ko smo nedavno kandidirali na razvojno raziskovalnem področju za razvoj naše dejavnosti, kjer smo ponudili nalogo, ki naj bi bila kombinacija znanj v Biroju in bi izšla v Priročniku za racionalizacijo v neposredni izdelavi. Takrat je kar nekaj časa trajalo, da je prišlo do spoznanja, da Iskra takšnih priročnikov ne rabi. Ko smo ta priročnik izdelali in izdali v svoji lastni nakladi, prodaji in režiji, smo lansko leto ponudili konkretno nalogo, ki je bila izvedenka iz tega znanja, vendar spet ni bila sprejeta, češ da za nalogo, ki rešuje produktivnost v konkretni proizvodnji, ni združenih sredstev.

To je že spet dokaz, da dejanskega skupnega interesa za našo dejavnost ni. Človek začneja potem v mozaiku možnosti iskati, kje pa so sploh tiste točke, ki bi podprle, v zadnjem času tolikokrat izrečeno izjavo, da nas Iskra rabi. Na žalost ne vem povsem natančno, kako bi se obnašali: ali naj bi verjeli trendu zavzemanju Biroja v Iskri, ali besedam; od slednjih vsekakor ne moremo živeti.

Zato vidite rešitev v izstopu iz delovne organizacije ZORIN?

»Večkrat smo že tehtali prednosti in slabosti tega koraka. Morda je to za nas edina možnost, namreč, če od DO ZORIN nimamo nič, nima nobenega smisla, da smo v taki formaciji. Kot enovita delovna organizacija v okviru Iskre imamo drugačne možnosti zastopanja svojih interesov. V DO ZORIN smo naše interese izgubili.

Poskušamo najti svojo pot, ki nam bi ustrezala tudi po ekonomski in razvojni plati. Če bi nam ZORIN in formacija v kateri smo že toliko časa, dejansko pomenil nek intenziven napredek in korist naši dejavnosti in bil njena podpora, bi se gotovo spletale vezi s tistimi, s katerimi imamo neke skupne interese. Toda v vseh teh letih ni bilo nobenega uspeha, ali pa učinka.

In tako ste se lani marca odločili za razpis referendum o izločitvi BII iz ZORIN.

»Marca smo razpisali referendum, izvedli pa ga nismo, ker smo ga na predlog družbenopolitičnih organizacij in poslovnih struktur SOZD Iskra preložili za tri mesece. V tem obdobju naj bi v dogovarjanju našli neke skupne rešitve, čeprav smo vedeli, da je ta rok sicer za razreševanje položaja Biroja prekratek. Zato smo predla-

gali nekaj krakoročnih nalog, za izboljšanje sodelovanja, ki naj bi bile v omenjenem roku po našem mnenju uresničljive, ali pa se bi vsaj začele uresničevati.

Kakšne pa so bile v treh mesecih akcije sestavljene in delovne organizacije pa tudi vaše za razrešitev problemov in iskanje poti za skupno sodelovanje?

»V tem obdobju smo si zelo veliko pisali. Naše konkretne zahteve so se nanašale na zmanjševanje stroškov ali konkretno opustitev združevanja sredstev za dejavnosti Iskre, ki jih ne moremo uporabljati, oz. potrditev združevanja v skladu z interesi. Na področju planiranja dela smo hoteli doseči v skladu s trditvami, da nas Iskra rabi, dogovor in plan konkretnih akcij v

storjenega nič, »manever« je bil zaman.

Zato ste po treh mesecih izpeljali referendum?

»Po treh mesecih smo referendum dejansko izpeljali in se odločili za izločitev iz DO ZORIN. O odločitvi smo obvestili vse organe in poskušali dobiti mnenje od »sotodzov« v ZORIN o našem izidu referenduma. Zanimivo je, da sta prav TOZD Standardizacija in TOZD INDOK, s katerima smo v poslovnem procesu najmanj povezani, nasprotovala našemu izstopu. Toda po mojem mišljenju tu ni šlo za nasprotovanje v pravem pomenu besede, pač pa za ohranjanje statusa quo v Zorinu in posredno tudi v SOZD. Kajti vsebinski interes TOZD, ki so na-

možnosti. Lahko pa še enkrat poudarim, da ne gre za izstop iz Iskre pač pa iz DO ZORIN s tem, da problematika obstoja Biroja v Iskri ni razrešena.

Kako pa si potem predstavljate vaš status v Iskri?

»Glede statusa BII v okviru Iskre so naše zahteve in želje vsaj formalno takšne, da bi bili delovna organizacija, ki je nevtralna, samostojna in neodvisna.

O izidu referenduma so razpravljali na različnih ravneh, tako na razširjenem kolegiju SOZD Iskra, Področnem kolegiju za organizacijo in informatiko in na delavskih svetih temeljnih organizacij ZORIN in same delovne organizacije. Na podlagi zaključkov teh organov, sta delavska sveta obeh

Biro za industrijski inženiring je svetovalna organizacija, ki šteje 35 sodelavcev. Od teh ima sedemdeset odstotkov visoko, ali višje šolsko izobrazbo različnih smeri. Prevladujejo tehnični profili.

Njene oblike dela so pridobivanje, posredovanje in uporaba znanja. Cilji dejavnosti Biroja pa so višja produktivnost, večja gospodarnost in zanesljivost in večja varnost. Torej je njihov smoter oblikovati učinkovit in gospodaren poslovni sistem s vzpostavitvijo funkcionalne organizacije, oz. povezave osnovne tehnologije in človeka — delavca.

Oblike sodelovanja z naročniki so: informiranje, izobraževanje, izvedenska mnenja, diagnosticiranje in uvažanje.

Pa še perspektive BII:

- vsebinske: obvladovati systemske rešitve, ki omogočajo produktivno izdelovanje, ali izvajanje storitev
- organizacijske: samostojna, nevtralna, kvalitetna, svetovalna OZD
- razvojne: usposabljanje kadrov za dolgoročne cilje uporabnikov znanja Biroja
- prostorske: pridobiti vsaj še 200 m² delovne površine
- kadrovske: dinamični, izobraženi in zagrizeni svetovalci
- ekonomske: večja konkurenčnost na tržišču v primerjavi z drugimi svetovalnimi institucijami ter doseganje višjih cen storitev BII zaradi celovitejšega pristopa ter večje kvalitete in zanesljivejše realizacije napovedanih rezultatov.

delovnih organizacijah v drugi polovici leta 1986 ter najti način, da se poraba časa za prodajo BII zmanjša. V to nalogo spada tudi predstavitev problematike BII, brez opešav, kolegiju glavnih direktorjev ter oblikovanje bolj načrtnega sodelovanja.

Dolgoročne akcije, ki naj jih bi BII izpeljal ob pomoči in podpori Iskre pa so zajemale plan korišćenja zmogljivosti BII za Iskro's področja obstoječe dejavnosti in določanje razvoja in usmeritve Biroja v skladu s potrebami, ki jih narekuje razvoj sestavljene organizacije, razvoj znanja in novih področij dela ter razvoj in uposabljanje kadrov.

Toda odziva na vse te dokumente in pripravljene naloge ni bilo. V okviru SOZD ni bilo

sprotovale naši izločitvi je bil v tem pogledu neprizadet.

V najinem razgovoru poudarjate, da je hotel BII izstopiti iz delovne organizacije ZORIN, v prejšnjih mesecih pa je bilo ponekod omejeno, da izstopate iz SOZD Iskra...

Načelno ne moremo izstopiti iz SOZD Iskra, ampak lahko izstopimo le iz organizacije, v kateri smo združeni. Ne moremo pa v »predzaznambi« reči, da si prilaskamo ime Iskre, v kolikor ta akcija ne bo izpeljana. Jasno pa je, da smo poskušali v času, ko smo tehtali prednosti in slabosti navezanosti na ZORIN in Iskro, v teh dokumentih celotno problematiko opredeliti, jo analizirati, prikazati prednosti in slabosti ene in druge

TOZD, ki sta oporekali vaši izločitvi pooblastila direktorja DO, da vloži zahtevo na sodišču združenega dela za razveljavitev sklepa vašega referenduma. Razlogi za to so bili, da z izstopom motite delovni in proizvodni preces drugih dveh TOZD v DO in oškodujete samo Iskro za dejavnost, v katero je dolga leta vlagala določena sredstva...

»Da. Toda argumenti, s katerimi sta TOZD oporekali izločitvi, niso bili z ničemer podprti, poleg tega so bili podatki, ki jih je DO predložila sodišču združenega dela, napačni. Ne trdim, da so bili namerno napačni, čeprav so bili kot argument ugodni za oporekanje, toda najbolj banalno je to, da so bile narobe številke, ki niso prikazovale dejanskega angažiranja BII. Na ob-

Povečanje tehnološke ravni našega gospodarstva in s tem tudi naše konkurenčnosti na zahtevnih tujih trgih predpostavlja predvsem nenehen stik z najpomembnejšimi dogajanji v svetu.

Iskra in mednarodne strokovne organizacije

ravnani na sodišču smo na to opozorili in pripravili svoje gradivo, ki smo ga posredovali sodišču in delovni organizaciji, kjer smo opozorili, da so v podatkih gradiva delovne organizacije določene številčne napake, pa tudi nekatere stališča in ugotovitve so neobjektivna in nerealna, predvsem glede motenja poslovnega procesa in oškodovanja Iskre z našim izstopom. Opozorili smo, da se na podlagi podatkov v gradivu delovne organizacije ne more objektivno sklepati. Na tej seji delavskega sveta SOZD Iskra (bila je 26. 11. 1986) smo predsednika DS pisno in ustno opozorili o neobjektivnem gradivu in enostranskih razpravah v delovnih organizacijah, toda naš predlog (pisno gradivo z naslovom »Predlog o umiku 6. točke dnevnega reda zasedanja delavskega sveta SOZD Iskra), da se ta točka prenese na naslednje zasedanje, ni bil sprejet. Delegati so na podlagi gradiva, za katerega še vedno trdim, da so v njem podatki nerealni in enostranski, sprejeli sklep, kjer povzemajo stališče KPO SOZD Iskra, ki zavrača izločanje BII iz Iskre. Na sklep smo naknadno ugovarjali in zahtevali varstvo pravic, ker mislimo, da celoten postopek ni bil speljan demokratično in da ga mora preveriti tudi samoupravna delavska kontrola.«

All niso bolj pomembne ali bolj problematične vsebinske kot pa protokolarne zadeve?

»Vsekakor moramo rešiti vsebinske zadeve. Naj poudarim, da v tem primeru ne gre za nikakršno »kontrapolitiko« ampak za osnovno pravico in dolžnost, da tisti subjekt, ki mora sam gospodariti, ki nima nikakršnih podpor in nobene praktične posledice mnenja, da nas Iskra rabi, sam skrbi za svoj obstoj. In če moramo sami skrbeti, potem je normalno, da si tudi sami izbiramo korake. Čeprav to povzroča težave in neugodne občutke, očitno neke druge poti nismo znali najti.«

Ampak vsaka pot se neke konča...

»Ne gre za to »kdo bo potegnil krajši konec«, pač pa za optimalno izkoriščanje možnosti. In ta je vsekakor v pogajanjih. Kajti, če se ne moremo zediniti v okviru DO ZO-RIN o neki notni strategiji, sem prepričan, da se o tej notnosti nastopa lahko dogovorimo v okviru samega Biroja. Naše izhodišče pa je, da kot enovita delovna organizacija, predvsem pa nevtralna in samostojna, dosežemo svoje mesto v okviru SOZD Iskra. Vendar to ni odvisno samo od nas...«

Vesna Žunič

Vsakršno zapiranje in izolacije od tokov znanja v svetu vodi v neizbežno nazadovanje. Med drugimi se tudi v Iskri še premalo poslužujemo v svetu že dolgo uveljavljenih oblik mednarodnega povezovanja in možnosti, ki nam jih le-te nudijo. Na problem članstva Iskre v mednarodnih organizacijah so opozorili Iskrini razvojniki. Izpostavili so najpomembnejše, bolj sistematičnega sodelovanja Iskre na tem področju. Za podrobnejše pojasnilo o problematiki smo zaprosili člana KPO za razvoj, Rado Faleskino.

Že kmalu po vojni je bila Jugoslavija kot država vključena v številne mednarodne organizacije. Posebno pomembna je bila naša prisotnost v specializiranih organizacijah OZN. Ta mednarodna aktivnost naše države je začela postopoma upadati. Leta 1970, ko so bili ukinjeni zvezni fond, je bistveno oslabilo tudi mednarodno povezovanje na ravni raziskovalnih skupnosti, inštitutov in univerz.

ZP Iskra je v času delovanja zavoda za avtomatizacijo vzpostavilo številne odnose z mednarodnimi organizacijami, še posebno s področja standardizacije in kvalitete. Z ukinitvijo zavoda leta 1976 je ta dejavnost skoraj povsem zamrla. Na to je bistveno vplivala nova reorganizacija, ki jo je prinesel ZZD, saj je bila tudi v Iskri razpršena večina raziskovalnih potencialov in povezave navzven, ki jih je prej vzdrževal Zavod, so prenehale. Škoda, ki smo si jo s tem povzročili, je neprecenljiva.

V zadnjem času pa v Iskri spet prihaja na površje zavest o nujnosti tovrstnega povezovanja. Imamo nekaj razvojev, ki so močno določeni z mednarodnimi tehničnimi standardi. Naj omenim razvoj na področju teleinformatike. Z vključevanjem v ITU (mednarodna telekomunikacijska unija) in njene podkomiteje (CCIT, CCIR) imamo možnost sodelovanja pri pripravi standardov, s tem da naj bi vsebovali tudi jugoslovansko specifično.

Tak primer je dogovarjanje o standardih za računalniške tastature. V svetu se pojavlja nova generacija TV sprejemnikov in v teku je tudi razvoj satelitske televizije. Tu se postavljajo zelo pomembne naloge s področja standardizacije, kjer bi morali biti prisotni.

Na področju kakovosti in preizkušanja ter z njima najožje povezanih dejavnosti, kot sta zlasti standardizacija in metrologija, ima mednarodno sodelovanje na področju elektrotehnike že zelo dolgo tradicijo, saj je mednarodna elektrotehniška komisija (IEC) ena izmed najstarejših mednarodnih organizacij.

IEC pa tesno sodeluje tudi z mednarodno organizacijo za standardizacijo (ISO), saj se njuni dejavnosti dopolnjujeta. Na evropski ravni je še vrsta organizacij, ki prav tako igrajo ključno vlogo pri oblikovanju standardov. CEN (Evropska organizacija za standarde)

zdrružuje še vrsto specifičnih organizacij — CENELEC, CECQ, CEPT itd.

Naša prizadevanja za vzpostavitev sistema IS 9000 so rezultat spoznanja o nujnosti, da opredelimo kvaliteto naših izdelkov. Cena izdelka, ki jo izdelek doseže na trgu, je odvisna predvsem od njegovih lastnosti (performans). Znotraj teh preformans so še posebne lastnosti, konformanse, ki morajo ustrezati standardom. Še zlasti izdelki za profesionalno uporabo morajo te zahteve izpolnjevati. Uspešnost našega izvoza je tako v veliki meri odvisna od tega, katere standarde bodo naši izdelki zadovoljevali, ali le JUS, evropske, ali pa celo svetovne. IS 9000 pomeni prvi korak k temu, da naše elemente enakovredno vključimo v profesionalno ponudbo na svetovnem trgu.

Značilno za mednarodne organizacije je njihova neprofitna usmeritev. Delujejo na najrazličnejših področjih, ki so zanimiva za Iskro. Organizirane pa so v okviru različnih gospodarskih in političnih grupacij s tem, da so odprte tudi za članice teh grupacij (EGS, SEV, EFTA).

Iskra ima interes, da se z njimi neposredno in tudi pravočasno povezuje, še posebno, ker v zadnjem desetletju tudi čutimo vedno večjo oslabelelost naših zveznih institucij, ki niso več kos svojim nalogam. Institucije, kot so zvezni zavod za standardizacijo, zvezni zavod za mere in plemenite kovine in zvezni zavod za patente, industriji niso več sposobne zagotavljati vseh tistih pogojev, da bi se lahko normalno povezovala s svetom.

Rado Faleskino

Teza, ki jo postavljam je, da se mora Iskra, če se hoče dolgoročno pojavljati kot izvoznik, organizirati podobno kot tuja korporacija. Imeti mora vse tiste bistvene organizacijske prvine, ki so značilne za uspešno organizacijo v tujini (razvojni inštitut, banko ipd.). Zlasti pa je pomembno naslednje:

— prav tako kot tuje korporacije mora sodelovati povsod tam, kjer je povabljen industrija,

— pri pripravi standardov, pri razvoju, pri predstavitvi lastnih znanj in stališč.

Potruditi se moramo, da prostora, ki nam je na voljo, ne bomo kar tako prepustili drugim. Nesodelovanje pomeni za nas ogromno posredno škodo. Prepričan sem, da so tako posredno povzročene izgube v naših firmah vsaj tridesetkrat večje od tistega, kar bi nas stalo normalno sodelovanje v teh mednarodnih organizacijah. Naredili smo analizo, ki je pokazala, da je aktivnost Iskrašev v teh mednarodnih organizacijah čedalje manjša. Med vzroki smo ugotovili predvsem naslednje:

— to so aktivnosti, ki nikoli ne prinesejo direktnih finančnih učinkov in za posamezne TOZD in DO pomenijo tudi določene obremenitve. Kolegij razvojniki je zato sprožil pobudo, da se organizacija članstva, tam kjer obstaja interes več temeljnih organizacij, prenese na raven SOZD. Pri tem se bo potrebno dogovoriti o načelih sodelovanja v mednarodnih organizacijah ter prevzemu materialnih obveznosti.

I. S.

Vabilo

Vabim vas na izredno sejo delavskega sveta SOZD Iskra, ki bo v sredo, dne 25. februarja 1987 ob 9., v prostorih Iskre, Ljubljana, Trg revolucije 3, sejna dvorana v pritličju

Z naslednjim predlogom dnevnega reda:

- 1. Poročilo volilne komisije SOZD Iskra o izidu dopolnilnih volitev delavcev v delavski svet SOZD in odbor za samoupravni nadzor SOZD v novih DO, pravnih naslednicah DO Široka potrošnja**
— potrditev mandатов delegatom in izvolitev predsednika DS SOZD,
Poročevalec: Jože Čebela, Avguštin Ciuha
- 2. Predlog za izjemno povečanje združevanja rezervnega sklada SOZD Iskra v letu 1987,**
Poročevalec: Fabio Škopac
- 3. Predlog za pokrivanje izgub po zaključnem računu za leto 1986,**
Poročevalec: Fabio Škopac
- 4. Pobuda DS DO Iskra Delta o predlogu sklepa za zunanjetrgovinsko registracijo,**
Poročevalec: Ilja Medič

Namestnik predsednika DS SOZD:
Milan Osredkar

Zahtevni, izvozno usmerjeni programi

Razvoj in proizvodnja elektronske in tehnične keramike ima izreden pomen infrastrukturne dejavnosti v Iskri, zato je bila odločitev o vlaganju v novo, sodobno opremljeno tovarno, pravilna, so na delovnem obisku v TOZD Keramika ugotavljali predstavniki SOZD in DO Elementi.

Tovarna ima za seboj že dolgo in ne vedno lahko preteklost. Ustanovljena je bila leta 1951 z namenom, da bi oskrbovala Iskrine tovarne s keramičnimi polizdelki, predvsem za keramične kondenzatorje, upore in potenciometre. Neurejeni dohodkovni odnosi s porabniki so njeno poslovanje pripeljali na rob rentabilnosti, svoje pa so prispevali tudi neustrezní, lokacijsko razdrobljeni prostori, zastarela oprema in pomanjkanje strokovnega kadra. S kratkoročno sanacijo v letu 1981 in dolgoročno — izgradnjo nove tovarne leta 1985, uvedbo novih programov in racionalizacijo proizvodnje se je začelo novo obdobje v poslovanju temeljne organizacije.

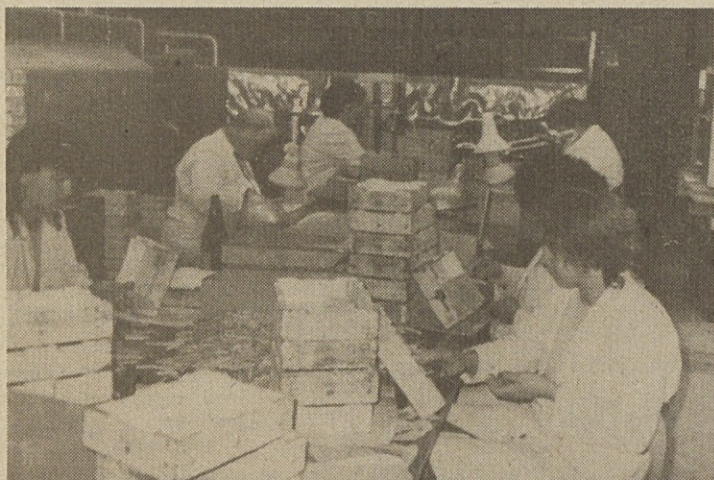
Danes že petindvajset Iskrinih tovarn uporablja keramične elemente, izredne možnosti pa se kažejo tudi v izvozu. Svetovni trendi izvoza namreč kažejo, da je elektronska in tehnična keramika ena najperspektivnejših programov z izredno širokimi možnostmi uporabe.

Keramika je tipična procesna tehnologija, ki zahteva stalne izboljšave, hitro obnavljanje obstoj-

ečih tehnologij in uvajanje novih, zato predstavlja izredno trd oreh, tako za delo v razvoju kot tudi v vsakodnevni proizvodnji. Z izgradnjo sodobno opremljene tovarne v letu 1985 so bila v temeljni organizaciji dana izhodišča za izvajanje zahtevnih nalog in tudi načrtane dolgoročne perspektive. Pot v novo, prelomno obdobje je zahtevala ogromno naporov in odrekanih vseh zaposlenih. Vlaga-

težave v preteklem obdobju kot tudi izredne visoke obresti iz naslova investicije, ki so presegle tretjino celotnega prihodka. V okviru DO je bil izdelan sanacijski program, ki obsega vrsto ukrepov za odpravo vzrokov slabega finančnega poslovanja, izguba pa bo konec meseca že pokrita ob pomoči DO in SOZD. Dolgoročno stabilnost pa bodo zagotovile temeljne vsebinske spremembe v sami temeljni organizaciji, ki so že v polnem teku.

Še leta 1980 so 90% proizvodnje prodali v okviru delovne organizacije, v naslednjih letih pa so postopoma prehajali iz t. im. dogovorne ekonomije na tržne odnose in danes je temeljna organizacija normalni tržni subjekt, ki

nja v novo tovarno ob nizki akumulaciji, dolgotrajna in zahtevna selitev z različnih lokacij ter hkratno vlaganje v razvoj in uvajanje novih proizvodnih programov, so dosežki zadnjih štirih let, ki so presegli pričakovanja. Drugo, manj ugodno plat naložbe, pa predstavljajo negativni finančni rezultati v letu 1986. Izgubo so povzročile tako

se ukvarja z novimi, izvozno usmerjenimi proizvodnjami. Obstoječi del proizvodnje iz leta 1981 je v letu 1986 predstavljal le 25% celotnega prihodka ostalo pa so iztržili s povsem novimi programi. V letošnjem letu bodo strukturo še izboljšali v prid bolj akumulativnim programom, z večjim deležem vloženega znanja in manj žive delovne sile.

Med najbolj perspektivne nove programe se uvrščata predvsem varistor, namenjen profesionalnemu delu domačega in tujega trga ter temperaturna sonda, s katero pokrivajo večino jugoslovanskih potreb v železarstvu. V razvoju obeh izdelkov pa so šele na začetku. Sta le prvi korak k razvoju zahtevnejših in sicer za posebne namene.

V nadaljnje zelo zahtevno in obsežno prestrukturiranje v proizvodnji sodi program piezo keramike, ki ponuja praktično neomejene možnosti v razvoju izdelkov. Zaenkrat izdelujejo osnovni tip piezo brenčala, v kratkem pa se bodo lotili osvajanja izdelkov iz obsežne družine senzorjev. S programom substratov iz korundne keramike (Al_2O_3) imajo še nekaj težav. Omejenost tehnologije stiskanja skušajo preseči s tehnologijo nalivanja, ki pa zahteva še dodatno opremljenost. Kompletno linijo za doziranje in nalivanje folije bodo izdelali v TOZD KEKO, redna pr-

so temelj nove podobe Keramike

oizvodnja na njej pa naj bi stekla že letošnji jesen.

V procesu prestrukturiranja je tako že opravljena ena najpomembnejših nalog. Osvojitev novih programov je omogočila proizvodnjo zahtevnih, sodobnih in samostojnih izdelkov, ki prinašajo bistveno več dohodka od že obstoječih.

V letošnjem letu bodo prizadevanja usmerjena zlasti v normalizacijo proizvodnje, utrditev in nadaljnji razvoj novih programov ter povečanje tržne učinkovitosti. Opuštili bodo del starih programov, korenite spremembe pa načrtujejo na programu uporovnih nosilcev. Za doseganje boljše ekonomičnosti tega programa so predvideni ukrepi v smeri avtomatizacije in racionalnejše organizacije proizvodnje, da bi se zmanjšal delež živega dela. Zahteve trga pa narekujejo

tudi opuščanje uporov s H profilom, povečala se bo proizvodnja kapičastih, ki so primerni za površinsko montažo.

Predpogoj tako obsežnih premikov, kot si jih zastavljajo v Keramiki pa so seveda kadri. Orientacija na nove programe zahteva vrsto novih znanj proizvodnih delavcev, zato bodo vso pozornost namenili funkcionalnemu izobraževanju. Podobno, kot drugje v gospodarstvu, se tudi v Keramiki srečujejo s problemom pomanjkanja strokovnega kadra. Za nemoteno proizvodnjo bi potrebovali predvsem več inženirjev elektronike, metalurgije in fizike. Problem bodo skušali rešiti s štipendiranjem in stimulatивnejšim nagrajevanjem.

Zelo učinkovito pa so zastavili razvojno raziskovalno delo, saj

kvalitetna ekipa desetih domačih razvojnikov že vrsto let uspešno sodeluje s strokovnjaki Odseka za keramiko na Inštitutu Jožef Stefan.

Več povezovanja in usklajenosti pa bi si želeli znotraj Iskre. Poudarili so potrebo po vzpostavitvi enotne Iskrine filozofije in politike v razvoju in izobraževanju. Več dogovarjanja pa bi moralo biti tudi glede programskih usmeritev. Prav tako pa obstajajo še neizkoriščene možnosti znotraj DO. V zadnjem času so sicer že oživele različne oblike povezovanja, izmenjave znanja in izkušenj med razvojniki, konstrukterji, kontrolorji in nabavniki. To pot pa bo treba še nadaljevati, predvsem zaradi bolj uspešnega prodora na trg.

Predstavniki samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij so poročali o rednem obveščanju in učinkovitem dogovarjanju na vseh ravneh v temeljni organizaciji. Ob preselitvi v novo tovarno pa so se soočali z nekateri-

mi težavami, saj je bilo potrebno nekaj prepričevanja in dogovarjanja ob premagovanju razlik v mišljenju, ki so nastale zaradi dolgoletne prostorske razdrobljenosti. Na področju družbenega standarda se ne morejo pohvaliti z večjimi dosežki, ker jim finančni položaj tega ni dopuščal. Podelili so nekaj stanovanjskih kreditov, delavci pa lahko letujejo v počitniškem domu delovne organizacije v Poreču.

Tudi osebni dohodki v preteklem letu niso bili na zavidljivi ravni, vendar pa se je stanje ob pomoči ostalih TOZD nekoliko izboljšalo.

Sklepna razmišljanja so pokazala, da delavci Keramike z veliko mero optimizma gledajo na svojo prihodnost. Novi proizvodni prostori in perspektivni programi bodo ob ustreznih dinamični vlaganji v kadre in opremo omogočili tovarni nemoten razvoj in socialno varnost zaposlenih.

I. S.

TOZD Keramika

Lokacija: Ljubljana—Stegne

Zaposleni: 204

PROIZVODNI PROGRAMI:

- **uporovni nosilci** vseh vrst in dimenzij za ogljeno-plastne, MF ter žične upore
- **varistor:** element, ki služi za zaščito — vseh občutljivih elektronskih vezij v računalništvu, telefoniji, kibernetičnih sistemov, HI-FI in TV naprav
- **temperaturna sonda:** služi za merjenje temperatur v železarstvu in livarstvu (do 1700° C)
- **korunda keramika** (Al_2O_3) Uporablja se za: keramični nosilci za potenciometre, hibridna tehnologija, ohišja za mikroelektroniko, ležaji in tesnila v strojni industriji, keramika s kovinskim nanosom...
- **specialni izdelki:** posebni izolatorji, nosilci, distančniki, cevčice...
- **piezo keramika:** piezo brenčala; senzorji na podlagi ultrazvoka...

Obiska so se udeležili:

Predstavniki SOZD: Igor Gruđen, predsednik DS, Avguštin Čiuha predsednik KOS, Orožim Tone, predsednik aktiva ZB, Miloš Pavlica, sekretar DPO, Miloš Kobe, član PO, Mojca Sirk, predsednica KS ZSMS

Predstavniki DO: Drago Plapper predsednik DS, Blaž Tominc, član PO

Predstavniki TOZD: Dragan Boranović, predsednik DS, Otmar Zorn, IPO, Milavec Lučka, predsednica IOOS, Marković Smilja, sekretar ZK, Tone Pirc, predsednik OO ZSMS

Prve aplikacije mikroračunalniškega sistema CNC-2T

Pred dobrega pol leta, točneje v juniju 1986. leta, so strokovnjaki iz delovne organizacije Avtomatika na mednarodni razstavi BIAM v Zagrebu, predstavili novost iz razvoja — numerični krmilni sistem CNC-2T, za katerega so prejeli tudi zlato medaljo kvalitete.

CNC-2T uvrščamo med člane družine numeričnih krmilij CNC-2 in je namenjen za krmiljenje dvoosnih strojnic po konturi. Sistem je rezultat domačega znanja, saj so ga v sodelovanju z ljubljansko elektrotehnično fakulteto ter Insti-

Ko že govorimo o aplikacijah CNC sistema: v razvojnem sektorju za avtomatizacijo industrije, oz. v TOZD Avtomatske in varilne naprave kot bodoče serijske proizvajalke, so bile v tem času narejene prve tri aplikacije, od katerih sta

dve namenjeni domačima kupcema, proizvajalcema orodnih strojev: Titovi zavodi Skopje in Adi Pottisje, tretja pa za sovjetskega kupca — tovarno Komsomolec.

V prvem četrtletju letošnjega leta pa naj bi po planu izdelali še:

- krmilni sistem za kitajsko tovarno strožnice WUHAN,
- aplikacijo za ČSSR in sicer za tovarno Kovosvit, s katero nas veže že 20-letno poslovno sodelovanje
- ter za našo največjo proizvajalko strožnic Prvomajsko — Raša.

Medtem pa so v pripravi aplikacije za izvoz na Poljsko, za UNIS — Sarajevo ter aplikacija za lesno-obdelovalni stroj Slovenijales — KLI — Logatec. Naštete tržno-komercialne aktivnosti dokazujejo usmerjeno — ciljno akcijo plasiranja naših novih proizvodov na domači trg in v izvozu, ki naj bi po predvidevanjih dali prve rezultate v naslednjem letu.

Univerzalni pristop v osnovni zgradbi sistema in možnost povezave v širši DNC sistem ter potrebe industrije po čim večji stopnji avtomatizacije, na drugi strani, odpirajo nove možnosti, širjenje aplikacij za brusilne stroje, lasersko rezanje, erozijske stroje in v končni obliki tudi na področju robotike, o kateri pa lahko realno gledano,

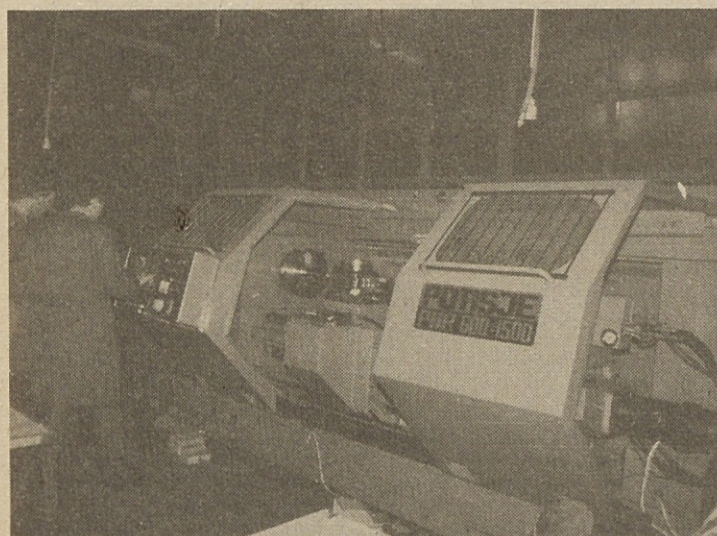
zaenkrat samo načrtno razmišljamo. Kot pri vsaki sistemski gradnji je tudi pri CNC-2T potrebno najprej pridobiti dovolj izkušenj pri zasnovi osnovnih gradnikov sistema, šele potem lahko pristopimo k reševanju fleksibilnih proizvodnih celic. To pa pomeni, da mora vsaki namenski aplikaciji slediti proizvodna serija.

Če pogledamo še nekoliko naprej, so v razvoju v pripravi nove izvedenke in sicer:

- CNC-2M za rezkalne stroje in koordinatne vrtnike do maksimalno 4 osi
- CNC-2G za brusilne stroje
- ter družina numeričnih krmilij CNC-3, ki bo v osnovi sicer podobna družini CNC-2, vendar bo večnamensko uporabna, predvsem bo vsebovala večje tehnološke zmogljivosti in bo imela več funkcij.

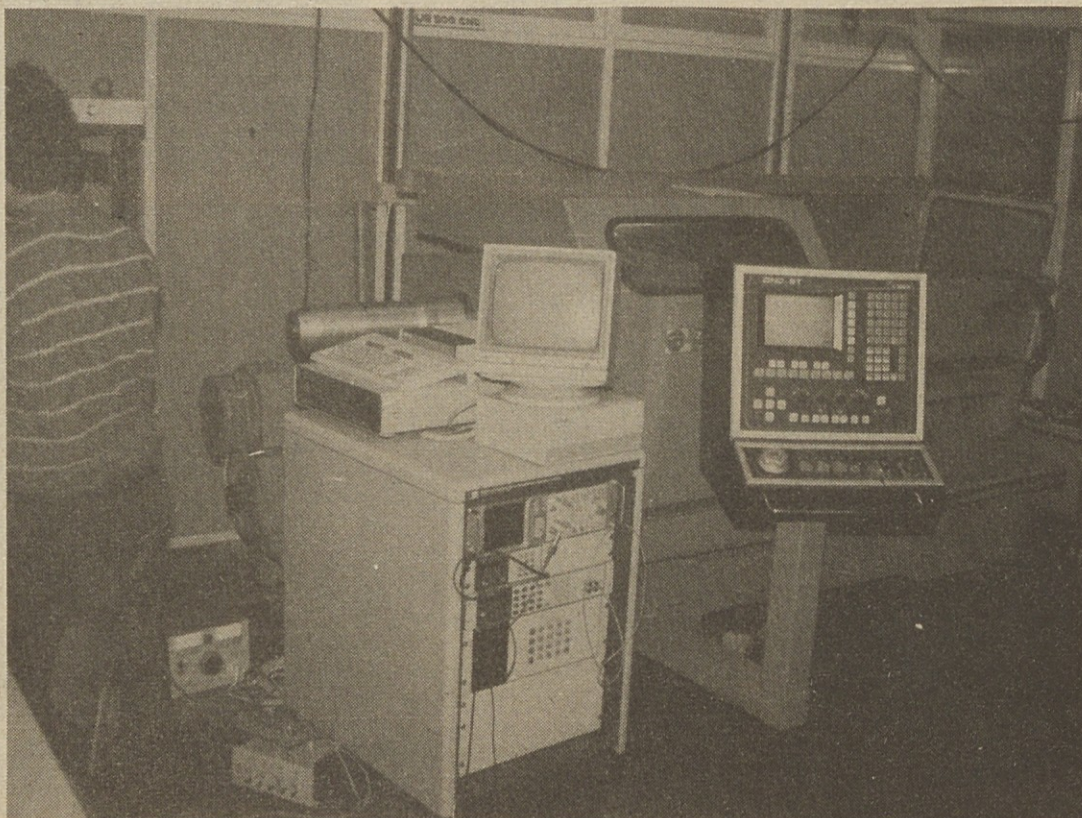
Za zaključek še priznanje celotni ekipi v razvoju, ki jo vodi Bernard Herman, skupini za pogone, ki jo vodi Kosmoč Miran, sodelavcem v TOZD Avtomatske in varilne naprave, ki uspešno izvajajo aplikacije — Darko Štaudohar, Janez Podobnikar, Gregor Topole, in v TOZD Trženje Mišo Ribarič, ki izvaja tržne aktivnosti.

Š. D.

tutom Enims iz Moskve ter Ukrinip iz Odese, razvili strokovnjaki iz Sektorja za avtomatizacijo industrije — TOZD Razvojni institut.

Danes praktično ni tehnologije, kjer se ne bi postopno vključevali, ali enostavni elektronski elementi, ali zahtevnejši integrirani sistemi, med katere sodi tudi CNC-2T. Vendar pa se od večine tovrstnih sistemov razlikuje še po nečem; njegovo osnovo predstavlja modurni računalniški sistem, ki je zgrajen v 16/32 bitni mikroprocesorski tehnologiji. Aplikacija na obdelovalnem stroju pa vključuje še inkrementne merilne daljnike pozicij, transistorske servo pogone, glavni pogon in ostalo elektroopremo. Torej je v njej združen presek znanj s področja strojništva, elektronike, energetske elektronike in softwarea (programske opreme). Če omenjenim lastnostim dodamo še izredno fleksibilnost integriranega PLC krmilja v numeričnem krmilju, ki omogoča hitro in učinkovito prilagajanje zahtevam stroja za CNC krmiljenje, potem je povsem razumljivo, da je tako v osnovni zgradbi, še posebno pa vsaka aplikacija za sebe, zahteval izredno veliko časa za načrtovanje in testiranje funkcij.

Odlok o stavbnih zemljiščih

Na ravni mesta Ljubljane je bil sprejet avgusta lani Odlok o stavbnih zemljiščih, ki zavezuje investitorje novih gradenj in prenovitev k poravnavi sorazmernega dela stroškov.

Za pripravo in opremljanje stavbnega zemljišča pred pričetkom gradnje je bil za vse ljubljanske občine enako sprejet Odlok za poravnavo dela stroškov in to ne glede na dejanske stroške, ki nastanejo pri ureditvi posameznega področja. Ker je industrijski kompleks na Stegnah pretežno že opremljen s komunalno infrastrukturo, zato investitorji na tem kompleksu poravnajo le del že omenjenega sorazmernega stroška, ki gre v Zemljiški sklad mesta Ljubljane.

Po Odloku so organizacije združene dela na Stegnah združevale izdatna finančna sredstva v ta namen in sicer po načelu, da vsak investitor ob novi gradnji plača od vsakega kvadratnega metra čiste etažne površine objekta približno 150 tisoč dinarjev od današnje vrednosti.

Pri tem se zastavlja posebno vprašanje, kakšen prispevek naj plačujejo investitorji, ki grade na kompleksu kot je naš na Stegnah in so že doslej sami vlagali ogromna sredstva prav v komunalno infrastrukturo.

Vemo, da je bilo prav v drugi polovici prejšnjega leta tja pred izdajo gradbenih metrov čistih etažnih površin in sicer za Iskra Mikroelektroniko, Žarnice, Delto in Elektropoptiko, ki so vse na stegenem kompleksu. Ker določilo Odloka našega primera na Stegnah posebej ne obravnava, je bilo dogovorjeno z občino Šiška pri pristojnem Zavodu za iz-

radnjo Ljubljane, da se ob tej priložnosti realizira gradnja komunalne infrastrukture, ki jo zazidalni načrt predvideva in je tudi začrtana v srednjeročnem programu Iskre in občine.

Po posebni pogodbi z občino Ljubljana—Šiška smo se dogovorili, da se sredstva v višini 515 milijonov 896 tisoč dinarjev porabijo predvsem za gradnjo komunalne infrastrukture na industrijskem področju SP 3 Stegne.

Tako naj bi letos v okviru te pogodbe Zavod za izgradnjo Ljubljane izdelal naslednje:

- položil dva 20 KV kabla 3 x 150 m² iz aluminija na trasi od kotlarne do Magnetov, oz. do Keramike;
- gradnjo cestne kanalizacije nove severne industrijske ceste;
- gradnjo vodovodnega hidrantnega omrežja;
- prestavitev 10 KV kabla in PTT kablov v novo traso ob objektu Žarnice;
- gradnjo razsvetljave kompleksa in južne servisne ceste;
- gradnjo obvoza IMP v podaljšku Ul. Jožeta Jame (v letu 1987 bodo pričeli z gradnjo drugega tira proge Ljubljana—Jesenice in bo prekinjena nelegalna dovozna pot med IMP in progo);
- gradnjo južne servisne ceste od ceste II do IMP.

Na podlagi dogovora s finančnimi organizacijami združenega dela Iskre na Stegnah je Invest servis ta sredstva že nakazal. Sredstva so že zavezana s

pogodbami. Nastal pa je problem pri plačilih sorazmernih deležev posameznih organizacij združenega dela. Priporočbe so bile dane, tako na ključ za razdelitev obveznosti, kot na postopek obveščanja.

Najlaže je kritizirati že storjene korake drugih, ko pa se ponuja možnost, da se vsaka organizacija združenega dela s konstruktivnimi predlogi vključi v izdelavo programa za gradnjo skupnih objektov in naprav pravega odziva ni, kar je tudi potrdil molk delegatov na 38. seji Sveta upravljalcev dne 20. januarja letos.

Končno pas so se zadeve — po mnenju inž. Jožeta Podpečana — uredile in zmagala je zavest, da Iskra lahko le z enotnim nastopom rešuje skupne probleme.

Na zadnjem sestanku Sveta upravljalcev na Stegnah so obravnavali

potrebe po nadaljnjih vlaganjih v infrastrukturo na našem kompleksu. Dogovorili so se, da vse organizacije združenega dela podajo na predlagano tehnično strukturo pripombe, da bi lahko izdelali ustrezno dinamiko gradnje. Potrebno bo pričeti s pripravo investicije v naslednjem minimalnem obsegu:

- gradnjo visokonapetostnega stikalnice v kotlarni, dogradnjo visokonapetostnih celic v transformatorski postaji Keramika in transformatorski postaji Magneti. Dela je potrebno izvesti zato, da dobimo možnost dvojnega napajanja iz RTP Šiška, ker je obstoječa zanka obremenljiva maksimalno s 7 MW, že sedaj pa dosegamo 5,8 MW;

- dobavo in gradnjo kompresorja zmogljivosti 30 do 35 m³/min;

- polaganje dodatnega PTT kabla in zakup novih števil;

- gradnjo parkirnega prostora 500 parkirnih mest ob železniški progi;

- gradnjo izvoza iz mestne obvoznice iz štajerske smeri in

- reklamni napis.

Sprememba zakonodaje na področju komunalne infrastrukture, oz. Odlok o urejanju stavbnih zemljišč pa narekuje takojšnjo akcijo v smislu posebne pogodbe z občino Ljubljana—Šiška.

Marjan Kralj

Iskra

Iskra — Invest servis — Vzdrževanje in tehnično upravljanje stavb, p.o.,

61000 Ljubljana, Trg revolucije 3

Komisija za medsebojna razmerja objavlja naslednja prosta dela in naloge:

1. vodenje nabave in prodaje

Pogoj: ekonomist in 5 let delovnih izkušenj na področju nabavo prodajnih poslov, poskusno delo traja 3 mesece,

2. strokovno vodenje del v računovodstvu in izdelovanje bilanc

Pogoj: ekonomist in 4 leta delovnih izkušenj na področju računovodskih analiz, poskusno delo traja 3 mesece,

3. vodenje del obratovanja in tekočega vzdrževanja

Pogoj: strojni, ali elektro tehnik in 5 let delovnih izkušenj na področju vzdrževanja, poskusno delo traja 2 meseca,

4. izvajanje vodoinstalacijskih del

Pogoj: vodovodni instalater in 3 leta delovnih izkušenj na področju vzdrževanja vodovodnih instalacij,

5. izvrševanje zahtevnejših arhivskih del

Pogoj: administrativni tehnik in 2 leti delovnih izkušenj na področju arhivskega poslovanja, poskusno delo traja 2 meseca,

6. čiščenje objektov

Pogoj: osnovna šola in 3 mesece delovnih izkušenj pri čiščenju prostorov, poskusno delo traja 2 meseca.

Delovno razmerje bo sklenjeno za nedoločen čas.

Kandidate vabimo, da pisne ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo v 8 dneh po objavi na naslov — Iskra Invest servis, kadrovska služba, Trg revolucije 3, 61000 Ljubljana.

Iskra

Iskra — Srednja šola elektrotehnične in kovinsko predelovalne usmeritve p.o.,

64000 Kranj, Kidričeva cesta 55 — Zlato polje

razpisuje po sklepu komisije za delovna razmerja delavcev naslednja prosta dela in naloge v usmerjenem izobraževanju

1. 3 — učitelje elektrotehniške usmeritve — ja-ki tok

2. učitelja elektrotehniške usmeritve — tele-komunikacij

3. učitelja elektrotehniške usmeritve — računalništvo

4. 3 — učitelje elektrotehniške usmeritve — elektronik

5. učitelja strojne usmeritve

POGOJI:

- pod tč. 1 — dipl. inž. elektrotehnike — energetik
- pod tč. 2 — dipl. inž. elektrotehnike — telekomunikacij
- pod tč. 3 — dipl. inž. elektrotehnike — računalništvo
- pod tč. 4 — dipl. inž. elektrotehnike — elektronik
- pod tč. 5 — dipl. inž. strojništva

Za dela in naloge bomo sklenili delovno razmerje za nedoločen čas s polnim delovnim časom.

Interesentom je na razpolago eno dvo in in pol sobno stanovanje in ena garsonjera. Stanovanja bodo razdeljena po Samoupravnem sporazumu o urejanju stanovanjskih potreb delavcev.

Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 8 dneh Iskre — srednji šoli Kranj, Kidričeva c. 55.

Kandidate bomo obvestili o izbiri v 30 dneh od izteka roka za vložitve prijavi.

Izkušnje moramo ceniti

Zahtevne razvojne naloge kompleksnih elektronskih naprav lahko uspešno uresničujejo samo dobri timi strokovnjakov. Prav gotovo zahteva osnovna ideja in osnovni koncept naprave največji umski napor, ki so ga sposobni le najboljši strokovnjaki — vsaj če govorimo o zahtevnih elektronskih napravah. Vendar pa so za uspešno razvojno uresničitev takih naprav, ob specialistih za posamezna področja, nujni tudi strokovnjaki s širokim tehničnim znanjem, ki rešujejo posamezne spremljajoče naloge in usklajujejo delovanje posameznih sklopov. Tak strokovnjak s širokim znanjem s področja elektronike pa vse tja do mehanike je tudi naš inženir **Smiljan OGORELEC**, ki je opravil vrsto zahtevnih nalog na napravi RS-3 in je med ostalim bil tudi vodja projekta za vpeljavo te naprave v proizvodnjo.

Naprava RS-3 je večkanalna mobilna radiorelejna naprava za analogni ali digitalni proces. Smiljan Ogorelec se je z letošnjim letom odločil za pot samostojnega razvijalca, vendar bo še naprej delal po potrebi za DO Elektrozveze. Pred odhodom smo se s Smiljanom Ogorelcem pogovorili o njegovem dosedanjem delu v DO Elektrozveze, ob tem pa nam je povedal še nekaj svojih mnenj in ugotovitev.

Kako je bil organiziran tim za razvoj naprave RS-3?

Mi smo se odločili za matrično organiziranost. V laboratorijih naj bi razvijali bazična znanja za posamezna področja: mikrovalovno, sistemsko itd., po drugi strani pa naj bi iz teh strokovnjakov ustanovili time za posamezne razvojne naloge, kar naj bi bila vertikalna povezava — v takem timu naj bi bili strokovnjaki iz raznih laboratorijev, torej z različnim bazičnim znanjem, ki bi se seveda moralo med seboj dopolnjevati.

Med uresničevanjem razvojne naloge bi bili vsi strokovnjaki še vedno vezani na posamezne laboratorije, tako strokovno, kot disciplinsko. Ti laboratoriji bi torej ostali vez z razvojem posameznega ožjega razvojno-raziskovalnega področja za vsakega strokovnjaka v razvojnem timu in bi morali skrbeti za izobraževanje, literaturo, spremljanje dogajanja v svetu, razna znanstvena sodelovanja itd. V tem smislu je bil naš razvojni projekt dobro zastavljen.

Načelno dobro zastavljeno delo pa marsikdaj ne zadostuje. Nekatere slabosti lahko močno zavirajo učinkovitost?

Omenil bi predvsem tisto našo slabost, v kateri je bilo doslej že veliko govora pa zelo malo narejene, to je nagajanje po delu. To je problem, ki ga tudi mi v našem timu nismo uspešno rešili. Problem je namreč v nas samih.

Enkrat smo se odločili za racionalno ocenjevanje tako, da je vsak vsakega ocenil. Prvič se je to odlično obneslo, vendar so bile razlike med posamezniki dokaj hudo prikazane — čeprav pošteno. Drugič nam je že bilo žal tistega, ki je

ob prvem ocenjevanju dobil najslabše ocene in kmalu je spet prevladala uravnilovka.

Delno rešuje ta problem dejstvo, da so nekateri strokovnjaki tako zaverovani v svoje delo, da je materialno vprašanje zanje, vsaj na začetku, drugotnega pomena.

Človek, ki res z veseljem opravlja svoje delo, ne sitnari za višjo plačo, mi pa to zlorablamo. Res je, vsaj sam sem takega mnenja, da je težko zagotoviti dober nagravelni sistem v razvojnih timih, toda iz izkušenj lahko rečem, da je učinkovitost od posameznika do posameznika več kot 1:10. Imamo ljudi, ki so tu že precej let, vendar so le akumulatorji, ki se samo polnijo, ne pa tudi praznijo. Ne morem reči, da so ti ljudje leni: prihajajo v službo in tudi ves čas nekaj delajo, ampak hiša od tega študija ni imela še nič. Vem, da je treba leta čakati, preden ti lahko nekdo z nekim miselnim prebliskom vrne vse kar je bilo vloženo vanj. So pa tudi ljudje, ki prej ostarijo, preden kaj vrnejo. Imeli pa smo tudi nekaj izjemno sposobnih ljudi, kot npr. dip. ing. Staneta Pavlina, ki jih nismo niti pravilno ovrednotili, niti ustrezno nagrajevali. Nismo jim niti omogočili, da bi lahko dali od sebe to kar zmorejo in kar so bili pripravljeni dati. Vse preveč smo jim naložili na ramena težaškega rutinskega dela, ki bi ga lahko opravil tudi kdo z manjšo strokovno usposobljenostjo, premalo pa smo skrbeli, da bi se ti strokovnjaki lahko izgrajevali za resnično zahtevne naloge: da bi čimbolj izkoristili vse možnosti spremljanja razvoja na svojem področju v svetu, da bi lahko svoje dosežke tudi objavljali itd. ter nam tako vtirali pot visoke tehnologije.

Zaradi katerih problemov izgublja naš razvoj največ časa?

Predvsem je tu vprašanje počasnosti v dobavi repromateriala za posamezne razvojne naloge. Več kot leto dni lahko čakaš na določen ključni kos repromateriala, ki si ga izbral iz kataloga. Tega ne znamo rešiti pa čeprav trdimo, da so vse zakonske možnosti zagotovljene.

Proizvajalci visoko profesional-

nih elektronskih naprav morajo stalno skrbeti za izobraževanje svojih sodelavcev, posebno pa še tisti, ki delajo v razvoju in tehnologiji. Aktivno moraš spremljati razvoj v svetu. Nadalje moraš tudi sistemsko zagotoviti, da bo v razvoju ostal le tisti, ki ima veselje, da naprej študira in se izobražuje.

V tem času ste bili tudi aktivni družbenopolitični delavec?

Da, kot družbenopolitični delavec bi dejal predvsem naslednje: najbolj me boli splošni padec zavesti in morale pri sodelavcih, ki je pogojena s splošnim vzdušjem v današnjem času in to ne samo v naši DO. Mislim, da bi vsaj tisto osnovno moralo, da je nekdo toliko vreden kot daje, morali priznati. Mi pa smo prišli do tega, da je nekdo toliko vreden kolikor uspe vzeti.

Kljub dejstvu, da je naprava RS-3 izredno kompleksna ter mora delovati pod izjemno težkimi klimatskimi pogoji pa ugotavljamo, da bi zagon proizvodnje lahko bil prej uresničen. Kje so bili vzroki?

Predvsem moramo napravo RS-3 strogo ločevati od širokopotrošniških elektronskih naprav, ki se jih lahko hitro razvije. Tovrstne naprave so tudi znani svetovni proizvajalci razvijali dlje. Siemens vpelje v proizvodnjo novo napravo za podobne namene vsakih 10 let, CSF TOMPHSON 13 let, mi smo pa od štarta projekta do realizacije prve serije potrebovali 10,5 let in od tega je bilo kar 5 let potrebnih za razna preizkušanja in testiranja. V povprečju je v tem času delalo na tem projektu okrog 50 strokovnjakov za različna področja. Naprava namreč mora zadostiti veliko različnim zahtevam, kar ni lahko zagotoviti brez motenj v delovanju zaradi medsebojnih vplivov posameznih funkcijskih sklopov. Odpravljanje teh motenj pa je dolgotrajen, mučen postopek. Na tako kompleksni razvojni nalogi se hitro nabere vrsta problemov, ki jih je treba hitro reševati. Mi smo imeli pri tem še nekaj specifičnih težav, ki jih drugi tovrstni proizvajalci razvojnih timov nimajo. Začnem lahko s finančno podhranjenostjo, ki je v raznih oblikah spremljala ta

Smiljan Ogorelec

projekt. Ena izmed posledic je bila fluktuacija kadra, kar je povzročilo, da so odhajali strokovnjaki z izkušnjami ter, da ti strokovnjaki niso prenesli vse svoje izkušnje na svoje naslednike. Posledica je bila, da so se nekatere napake ponovile.

Kaj je bilo vaše delo na tem projektu?

Za ta projekt me je navdušil dr. Jože VUGRINEC, »očče« naprave. Potreboval je nekoga s splošnim znanjem za spremljevalne naloge. Najprej sem delal na prikazovalniku, nato sem pomagal pri napajalniku, kjer so se pokazale določene težave. Pripravlil sem eno možnih rešitev, s katero smo potem opravili prve meritve. Pri tem je nastal dovolj velik prostorski prihranek, kar nam je omogočilo, da smo prvotno zasnovo sistema v 3 kovčkih lahko spravili samo v 2. Pomagal sem pri fazni zanki na konceptu 10-kanalne zanke in vpisu frekvenice, kjer smo našli sorazmerno novo rešitev. Nato sem delal na odpravljanju slabosti, ki so se pokazale na modelu: napajalniki še niso ustrezali vsem zahtevam, filtri so mikrofonirali, zaradi česar je bila naprava zelo občutljiva na udarce. Ker je bilo umerjanje filtrov sorazmerno zahtevno za proizvodnjo, sem napravil dodatno merilno opremo, ki omogoča, da je to moč narediti hitreje in natančneje.

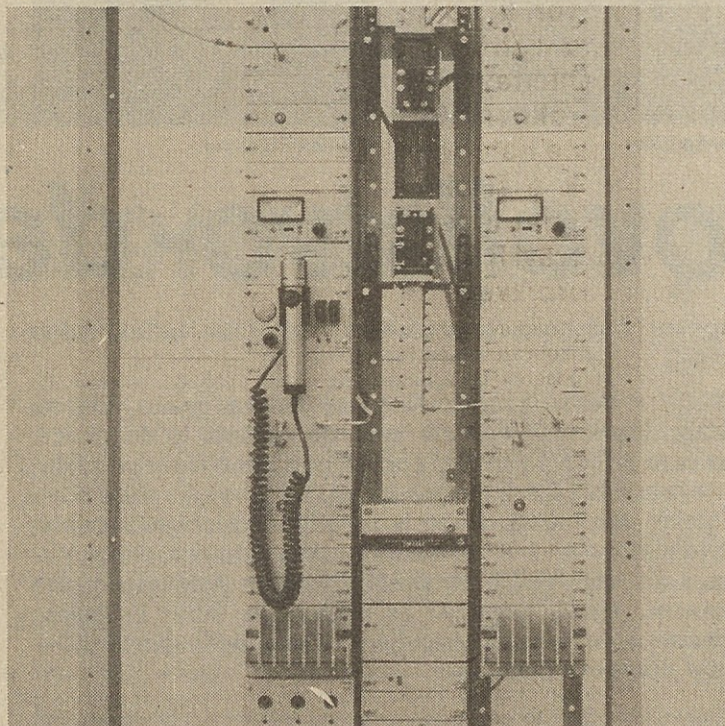
Nekaj časa sem usklajeval dela na RF bloku, potem pa delal na odpravljanju motenj. To je bilo težaško delo, ki je trajalo kar leto dni. Pri tako kompleksnih napravah se namreč kaj rado zgodi, da se napake med seboj delno kompenzirajo tako, da potem, ko odpraviš eno, se lahko druga še okrepi. Zato je nujno sistematično in potrpežljivo ter vztrajno delo.

V tem času ste nabrali veliko izkušenj in znanja. Boste po odhodu še naprej sodelovali z DO Elektrozveze?

Mislím, da tu ne bo problema. Odhajam predvsem, ker menim, da bi moje »gasilsko« delo bilo samo

potuha za to, da se določene stvari ne uredijo tako, kot bi se morale. Redna proizvodnja mora biti dovolj dobro organizirana, da je moč večino težav predvideti in odpraviti še preden lahko povzročijo motnje. Moje nadaljnje delo bi bilo predvsem organizacijsko, kar pa

mi ni najbolj všeč. Dosti bližja mi je tehnika, zato sem se tudi odločil za samostojnega razvijalca, ker bom lahko bolje uporabil znanje in izkušnje. Seveda bom delal za različne porabnike, vendar pa bom po potrebi sodeloval še naprej tudi z DO Elektrozveze. Boris Čerin

Atestiran sistem RRS—4—FM—7200/132

Pred kratkim je uspešno prestala atestiranje poslednja izvedenka sistema FM 7200. S tem je dokončano več kot desetletno razvojno delo, ki se je na različnih izvedenkah tega sistema že potrdilo v večletnih preizkušnjah, saj so prve izvedenke tega sistema začeli dostavljati kupcem že pred 6 leti. Več o tem uspešno zaključenem razvojnem delu nam je povedal mag. Anton ZORKO:

»To je radiorelejni sistem za prenos 132 telefonskih kanalov, dveh službenih kanalov in telesignalizacije, ki deluje v radiofrekvenčnem področju od 7125 MHz do 7425 MHz.

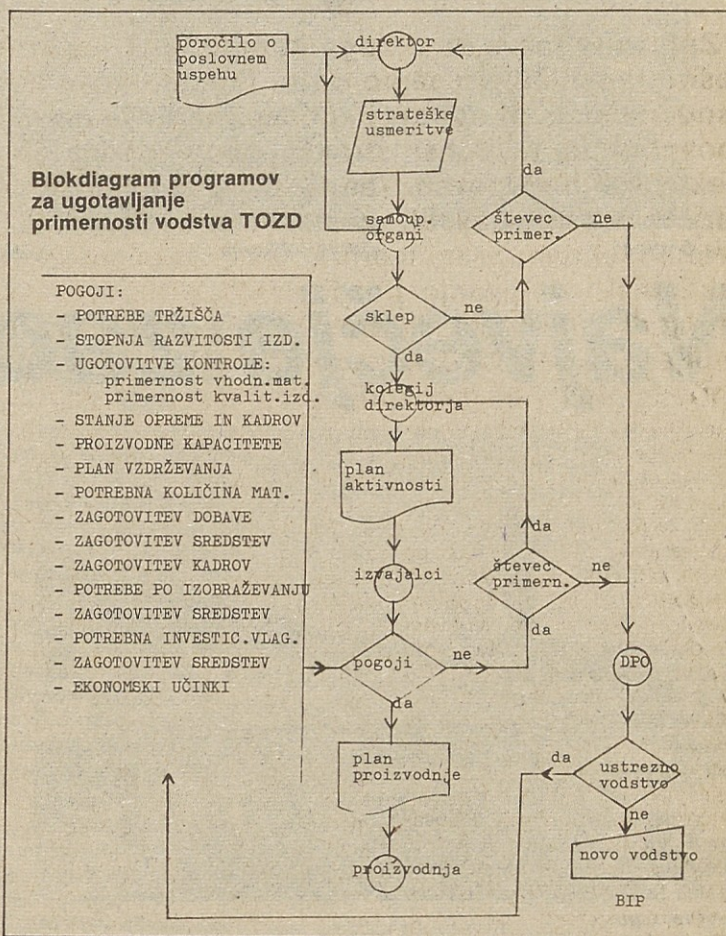
V dneh od 4. 10. 1986 do 8. 10. 1986 je tričlanska komisija iz Skupnosti jugoslovanskih pošt, telegrafov in telefonov (SJPTT) iz Beograda v sestavi: dipl. ing. Branislav VASILJEVIĆ — predsednik, dipl. ing. Dragomir RADONJIĆ — član in dipl. ing. Dragan ŽIVKOVIĆ — član ob sodelovanju s strokovnjaki iz Iskre Elektrozveze: mag. Antonom Zorkom, Francem Gregorčičem in Stojanom Boštančičem v skladu z zahtevami SJPTT preverjala sistem RRS-4 FM 7200/132. Ker je komisija preverjala sistem vključno t. i. dvofrekvenčni prenos (frekvenčni diversity), je bilo potrebno opraviti številne najzahtevnejše klimomernitve, ki so trajale neprekinjeno noč in dan ves teden v klimalaboratoriju Iskre Elektrozveze v Ljubljani. Stegne 11. Izmerjeni rezultati so pokazali, da sistem odlično izpolnjuje vse zahteve SJPTT, zato je na predlog Odbora skupščine SJPTT za telekomunikacije s svojega 28. zasedanja 3. 11. 1986, SJPTT izdala Iskra — Elektrozveze atestno POTRDILO, s katerim je dovoljena vgradnja in trajna uporaba omenjenega sistema v mrežo jugoslovanskih pošt, telegrafov in telefonov.

S tem je zaključen več kot desetletni razvoj sistema, v katerem so sodelovali številni organizatorji, razvijalci, konstrukterji, tehnologi, dokumentaristi, planerji, merilci, umerjevalci, kontrolorji, izdelovalci, prodajalci. Vsem se zahvaljujem za njihov prispevek. Poimensko jih, žal, ni mogoče navesti, ne da bi koga nehoti prezrl in na ta način prizadel. Izjemno se vendarle poimensko zahvaljujem Francu Hameršku, ing. iz Iskre Elektrozveze za njegov znaten prispevek v razvoju sistema ISKRA — RRS-4-FM7200.«

B. Č.

Računalnik : vodstvo

Pomembnost informiranja je poudarjena v vseh razpravah in objavah neglede kako in s čim zbiramo in obdelujemo podatke. Strojno brezosebno natančnost lahko koristno uporabimo v primerih, kadar so odnosi med delavci, ali preslabi, ali predobri (= domači). Boljši poslovni uspeh je cilj, kako ga doseči je pa problem. Proces oblikovanja odločitev smo strnjeno prikazali z blokdigramom programa.

Opis blokdograma:

Direktor in samoupravni ter DPO prejmejo poročilo o poslovnem uspehu in izpolnjevanju planskih ciljev, na osnovi katerega direktor napiše strateške usmeritve za nadaljnje delo in jih predlaga samoupravnim organom. Samoupravni organi predloge in poročila sprejemajo, ali pa ne. Zavrnitev pomeni tudi preveliko odstopanje od plana. Število zavrnitev je omejeno. V primeru, da je število preseženo, se inicirajo družbenopolitični organi, ki presodijo ustreznost vodstva.

Sprejeta poročila in predloge obravnava kolegij direktorja, ki pripravi plan aktivnosti, določi izvajalce in sodeluje pri oblikovanju pogojev. Število zastojev zaradi neizpolnjenih pogojev je omejeno. V primeru, da je to število preseženo, se inicirajo DPO, ki presodijo ustreznost vodstva. Alternativno se zavežejo za izpolnitev pogojev, ki omogočajo realizacijo proizvodnje, oblikovanje prodajne politike, poslovnega uspeha,....

IVAN P. BENKO

Iskra-Zavod za organizacijo in informatiko ZO-RIN, n. sub. o.,

TOZD-Informacijsko dokumentacijski center INDOK, b. o.,
61000 Ljubljana, Tržaška 2

objavlja prosta dela in naloge

patentnega inženirja

Zahteve:

- dipl. ing. elektrotehnike;
- 4 leta delovnih izkušenj na patentnem področju, ali v razvojno-raziskovalnem delu,
- znanje angleškega, ali nemškega jezika.

Kandidati naj pisne ponudbe z dokazili o izpolnjevanju zahtev pošljejo na gornji naslov v 8 dneh po objavi. Z izbranim kandidatom bomo sklenili delovno razmerje za nedoločen čas, s polnim delovnim časom. O izbiri bomo kandidate obvestili v 30 dneh po objavi oglasa.

Albin Bratina

Darjo Vellkonja

Branka Likar

Milojka Černigoj

Največje zadovoljstvo-delo

Obrat na Ligo

Pogovor z delavci, zaposlenimi v majhnih industrijskih obratih

Soča v dolini Trente, Rut nad Baško grapo, Lig na Kambreškem in Predmeja nad Ajdovščino, to so vasice, kjer se je življenje povsem spremenilo, predvsem po zaslugi novogoriške Iskre Avtoelektrike, saj je vanje vnesla novo poglavje zgodovine, v njih je zgradila industrijske obrate, prave majhne tovarnice. Nanje je Iskra Avtoelektrika ponosna, saj v vseh pogledih simbolizirajo in potrjujejo njeno vitalnost, njeno odprtost in posluš za širše družbene potrebe, predvsem pa stremenje v še uspešnejše nadaljevanje poslovne politike.

Zadovoljstvo ljudi, ki imajo delo praktično na domačem pragu je popolno, ni jim treba več zgodaj zjutraj proč od doma po kruh v dolino. Seveda nas je zanimalo, kaj

menijo zaposleni v teh tovarnicah o delu, zato smo obiskali dva obrata, najmlajšega, odprtega lani septembra na partizanski Predmeji in najstarejšega, odprtega septem-

Nova, sodobna ambulanta kmalu nared

Že vrsto let delujeta v okviru družbenega standarda v novogoriški Iskri Avtoelektriki tudi splošna in zobozdravstvena ambulanta. Gotovo ni delavca, ki ti dve ustanovi vsaj enkrat ne bi obiskal, vendar so se mu porodili ob vstopu v prostore dokaj čudni, mešani občutki. Zakaj? Več neljubih odgovorov je na to vprašanje. Čakalnica majhna, komaj za nekaj ljudi, potrebnih pomoči, sprejemna soba, kjer dobimo iz rok medicinskih sester zdravstveni karton utesnjen, celo brez oken, torej brez dnevne svetlobe, doktorjeva ordinacija komaj dovolj velika za najosnovnejše delovno-zdravstvene pripomočke, zobozdravnik, asistentka in zobotehnika se stiskajo v takih prostorih, da njihovih mer ne smemo dati v javnost itd. Z eno besedo — prostori so povsem neustrežni. Če ne bi šlo za nudenje pomoči zaposlenim, če ne bi šlo za razdajanje zdravja tistih, ki to znajo, bi morale ustrezne sanitarne službe že zdavnaj posredovati in prostore zapreti...

Poslej bo drugače. Mnogo, mnogo drugače. Skoraj tik pred vselitvijo, po zdajšnjih predvidevanjih bo to prihodnji mesec, je namreč povsem novozgrajena, sodobna ambulanta. Da je temu tako pričajo tudi njene mere, kar okrog 300 m² površine obsega, gradbeni delavci

pa so jo postavili pred vhodom (starim) v delovno organizacijo na mesto, kjer je bila nekoč kuhinja novogoriških Vozil.

Da bi izvedeli še več podrobnosti o novi, pomembni pridobitvi za vse delavce Avtoelektrike, smo obiskali zdravnika novogoriške Iskre dr. Nenada Kohna in ga zaprosili za detalnejšo predstavitev prostorov

v novi ambulanti.

»Predvidoma prihodnji mesec bo napočil težko pričakovani trenutek, ko bomo našo dejavnost preselili iz starih v nove prostore.

Odveč je poudarjati, kako velika pridobitev je to za vse nas, za zdrave in bolne delavce. Naj kot prvo omenim izboljšanje higijskih razmer, zdajšnje lahko označim s ka-

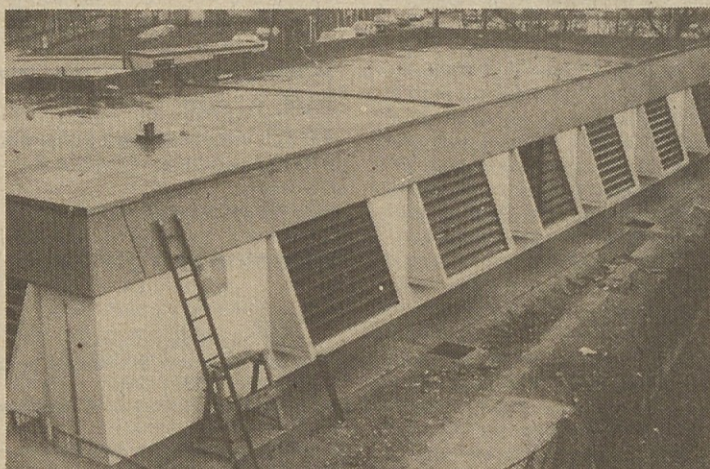
tastrofalnimi. Bolni pacienti bodo najprej prišli v veliko, suho in svetlo čakalnico. Dalje od te bosta dve ambulanti za osnovno varstvo, ena od teh pa naj bi sčasoma služila tudi za medicino dela, hkrati pa so možnosti razrešitve tudi problema preventive, seveda če bo in ko bo možno zaposliti še enega zdravnika. Tu bo tudi previjališče in laboratorij, prostori za reanimacijo, oz. za prvo pomoč, prostor za fizioterapijo, izolacijska soba za avdiometrijo (za merjenje sluha) in nenazadnje, novi sanitarni prostori.

Nad vse moderna bo tudi ambulanta za zobozdravstvene storitve z zobotehničnim laboratorijem, zobni rentgen, temnica.

Izredno kvalitetna je tudi oprema samih prostorov, največ pohval pa imam na pohištvo. Odgovorni nabavniki, oz. investitorji so se res potrudili, saj so imeli srečno roko pri izbiri opreme, tako glede estetskega izgleda, kot kvalitete.

Za konec naj zapišemo le še izjavo enega izmed delavcev, ki je postal pred novim objektom in dejal: »Res se razveselimo vsake nove proizvodne hale, v katero pa se vseli ob stroje, ob tekoče trakove le določen krog delavcev. Ta nova pridobitev pa bo za vse nas. Hvala Iskri za ta koraki!«

Marko Rakušček

Le še nekaj drobnih, predvsem zunanjih del in nova ambulanta bo povsem nared za sprejem prvih pacientov

Darko Markič

Albina Jerončič

Vilma Velušček

Slavica Markič

na domačem pragu

bra pred desetimi leti na Ligu na Kambeškem.

Danes je na Ligo v obratu zaposlenih 25, pretežno delavk, ki delajo rotorje in tuljave za potrebe matične tovarne velikih zaganjalnikov. Na Predmeji pa je 15 zaposlenih, njihovi proizvodi pa so navitja statorjev, polovi čevlji in magnetna stikala, ki jih potem montirajo na končne izdelke v matični TOZD tovarni specialnih električnih rotacijskih strojev v Novo Gorici.

Po prihodu v obrat na Predmejo nas je s prešernim nasmehom in vidnim zadovoljstvom sprejel vodja tovarnice **Albin Bratina** in med drugim dejal: »Priznati moram, da so se delavci sorazmerno hitro vklopili v opravljanje zahtevnih del in nalog, kar vse je posledica resnosti, s katero so pristopili k delu ter opravičili zaupanje v sposobnost in pripravljenost za delo delavcev iz teh krajev v novem obratu. To je vsekakor velika pridobitev, ki je sicer prišla na Goro nekoliko prepozno, a kljub vsemu dovolj zgodaj. Zato ne bomo nikoli pozabili tovariša, ki imata levji delež, da stoji danes obrat na Predmeji. To sta direktor matične tovarne **Gabrijel Pelikan** in prejšnji predsednik ajdovskega izvršnega sveta **Stane Bačar**. Še enkrat hvala obema, seveda pa velja naša zahvala tudi novogoriški Iskri. Prizadevali si bomo, da bomo kar najbolj opravljali naloge in kot že rečeno, da bomo res opravičili dano zaupanje. In za konec še želja nas vseh. Želimo si, da bi bilo sodelovanje s TOZD, z delovno organizacijo kar največje, na vseh področjih, da se ne bi čutili odmaknjene, saj smo vsi veseli, da smo postali Iskraši, delček naše velike družine.«

Naš drugi sogovornik je bil **Darjo Velikonja**, domačin, torej pravi Predmejčan. Je kvalificiran avtomobilčar, preden je dobil zaposlitev v domačem kraju pa je bil zaposlen kot avtoklepar na novogoriškem Avtoprometu. Ves navdušen nam je dejal: »Z velikim zadovoljstvom sem sprejel novico, da sem bil izbran za delo tu, v novem obratu. Prej

sem moral vstati že ob štirih, da sem prišel pravočasno v Novo Gorico, še najhuje pa je bilo v zimskem času, ko sem v temi odšel in v temi prišel. Sedaj tega perečega problema ni več, zadovoljstvo je popolno tudi zaradi dela samega. Ko bo vse nared, bom delal na lakiranju in impregnaciji tuljav, torej pravišnje delo glede na moj poklic. Ta obrat je prinesel na Goro nov val življenja, želim si le, da bi se sčasoma razširil in, da bi dobilo delo tu še več domačinov.«

Tudi **Branka Likar** je domačinka, pred zaposlitvijo v Iskrinem obratu je bila zaposlena v ajdovski tovarni pohišstva Lipa. »Tam nisem imela stalnega dela in takoj, ko sem izvedela, da bomo možnosti zaposlitve tu, sem se prijavila in na moje veliko zadovoljstvo sem bila tudi izbrana. Sem izredno zadovoljna, hvaležna sem vsem, ki so kakorkoli pripomogli, da je zrastel ta obrat tu pri nas, saj smo ga na moč potrebovali. Med seboj se izredno razumemo, si pomagamo, svetujemo, saj več glav več ve. Ker je delo tu pri nas lažje, bolj umirjeno in sedeče bi bilo prav, če bi v času dnevnega odmora uvedli organizirano telovado, da bi se malce razgibale. Drugih pripomb pa nimam.«

Naša zadnja sogovornica na Predmeji je bila **Milojka Černigoj**, domačinka, delavka na liniji tuljav: »Seveda je bilo v začetku nekoliko težav, treba je bilo poprijeti za

povsem nova dela, a to je hitro steklo, zdi se mi, da je prišla potrebna praksa kar sama od sebe. Pred tem sem bila 12 let v Fructalu, v vlagi, pretežkem delu. Razlika je taka, da je ne morem opisati. Torej razlog več za zadovoljstvo! Tudi z osebnimi dohodki sem zadovoljna, sicer je grupa dela še majhna, a ker smo še na začetku, večje tudi ne zahtevam. Sčasoma se bo gotovo tudi uredilo, če pa nas boste ponovno obiskali na primer čez pet let, bodo verjetno tudi naši odgovori drugačni.«

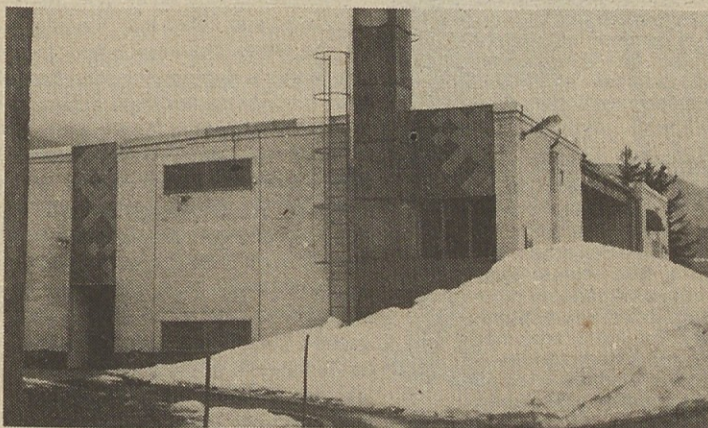
Nasvidenje smo dejali prijaznim Predmejčanom in odšli na drugo goro, v vasico Ligo, v enega izmed najzahodnejših krajev naše ožje domovine. V utečenem obratu, z že desetletno tradicijo nas je prijazno sprejel vodja obrata **Stojan Boltar**, pred naš novinarski mikrofoni pa je prvi stopil predelavec **Darko Markič** in povedal: »Danes, po desetih letih je še najlepše oceniti pogumni korak Iskre Avtoelektrike, ko se je odločila zgraditi tovarnico v našem kraju. To je bila poteza, vredna vse pohvale. Kam bi šli vsi ti ljudje? V Anhovo, v cementarno je daleč, v Kanalu ni močne industrije. Zato hvala vsem za ta korak. Dela tu pri nas je veliko, trudimo se po najboljših močeh, da bi bili v dolini, v matični tovarni kar najbolj zadovoljni, kar pa je najvažnejše, razumemo se dobro, lahko bi rekel, da smo

kot majhna družina, ki posluje brez težav.« Naša druga sogovornica **Albina Jerončič** je zaposlena v obratu od vsega začetka. Doma je iz zaselka Mišček, tik ob jugoslovansko-italijanski meji, kjer sta si z možem zgradila hišo in tako omogočila družini toplejši dom. »Z delom sem zelo zadovoljna, moram priznati, da je moje navdušenje popolno. Prej nisem bila zaposlena, bilo je težko, zemlja tod ne nudi dovolj za vsakodnevno preživljanje. Mož je zaposlen v anhovski cementarni, a tam so plače majhne, celo več kot on zaslužim, zato je sedaj toliko lažje. Čeprav smo tu zaposlene pretežno ženske, pride le redko do manjših problemov, a te hitro zgladimo in spet gre naprej v splošno zadovoljstvo vseh. Upam in želim, da bi bilo tudi v bodoče tako.«

Gotovo najmlajša po delovnem stažu je **Vilma Velušček**, domačinka, saj je bila ob našem razgovoru zaposlena komaj tretji dan. Takole je strnila svoje vtise: »Da, pred tremi dnevi sem prišla v ta kolektiv, potem ko sem trikrat oddala prošnjo za zaposlitev. Sedaj se mi je želja uresničila, zelo sem zadovoljna. Doslej je bil zaposlen le mož, imava dva majhna otroka, poslej bo gotovo lažje. Pričela sem navijati rotorje, vsak začetek je težak, a sem že videla, da bo šlo, le prepotrebno prakso moram še osvojiti.«

Od vsega začetka je v Iskrinem obratu zaposlena tudi **Slavica Markič**, na delo pa prihaja iz vasiče Markiči, zaselka blizu Lige. Ob našem slovesu nam je dejala: »Celih 16 let sem delala v Cementarni v Anhovem. Čeprav sem imela težje delo kot tukaj, sem ga po tolikih letih kar težko pustila, danes pa mi ni žal, da sem napravila ta korak, da sem se priključila veliki Iskrini družini. Sem dosti bližje domu, delo je lažje, bolj čisto, lepo se razumemo in nenazadnje, tudi osebni dohodki so boljši kot v Anhovem. Če bo šlo tako naprej, česar si iz srca želim, bom toliko bolj zadovoljna.«

Marko Rakušček

Obrat na Predmeji

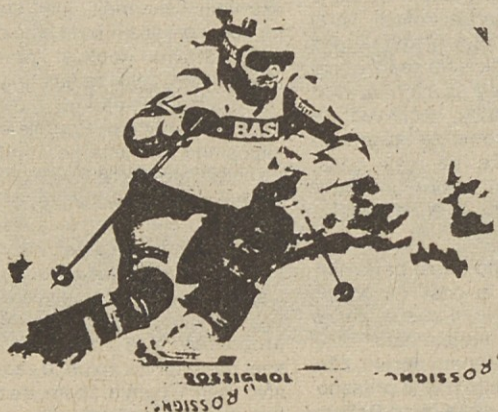
Pred XXV. Zimskimi športnimi igrami SOZD Iskra

V petek, v Bohinjsko Bistrico, v soboto na Koble

Še slab teden in znani bodo najboljši letošnji Iskrini smučarji — tekači in veleslalomisti. Tekachi bodo šli v smučino v petek, veleslalomisti pa med vratca v soboto. Za nami pa so tudi že izločilne tekme po delovnih organizacijah, no, vsaj večina izmed njih, saj je nekaterim zagodlo vreme, v komisiji za šport in rekreacijo pri Iskrinem sindikatu pa so tudi že opravili žrebanje.

Vse torej teče po načrtu, žal pa bodo bližnje, jubilejne Iskrine zimske športne igre postregle le s peščico novosti. Prva je seveda ta, da je organizatorjem »uspešno« zamenjati

sedanjem načinu žrebanja štartnih števil ni bilo mogoče upoštevati. Tekachi iz Iskre Commerce na primer še do kolen ne sežemo tekaškim prijateljem iz Telematike, ali Kibernetike.

tekaški Gozd Martuljek z Bohinjsko Bistrico in veleslalomsko Kranjsko goro s Koble. Ta sprememba bo dobrodošla predvsem zaradi prevoza, kajti Koble je, kot je znano, edini smučarski center v Sloveniji, do katerega se lahko pripeljemo z vlakom. (No, nekaterim se še zdaj kolca za vlakom do Planice.)

Prijetna novost na jubilejnih »dirkah« bo tudi računalniška obdelava rezultatov. S svojo ekipo in seveda napravami bo organizatorjem priskočila na pomoč Iskra Delta. Zamudnega »peš« računanja torej ne bo več, fantje iz Delte pa so se z računalnikom vključili tudi že v žrebanje štartnih števil, tekaških in veleslalomskih.

Novost, ki se je bodo še najbolj razveselili boljši smučarji, bo tudi v tem, da bodo tekmovalci razdeljeni po, lahko bi rekli, jakostnih skupinah. V isti skupini bodo torej skupaj štartali boljši, v drugi skupini manj boljši, v tretji pa tisti, ki so še nekoliko »manj boljši« in tako naprej. Prvouvrščeni z izločilnih tekem po delovnih organizacijah bodo torej v eni skupini, drugouvrščeni v drugi, itd., seveda pa so precejšnje razlike tudi med smučarji po posameznih Iskrinih tovarnah in organizacijah, toda tega pri

Ko smo že pri smučarskem teku, bi končno tudi v Iskri veljalo razmisliti — in ne samo razmisliti — o uvedbi dveh disciplin: v klasični tehniki, torej z diagonalnim korakom in pa o prosti, drsalni tehniki. Razlika v hitrosti med obema tehnikama je precejšnja, domala vsi v svetu so obe tehniki že začeli deliti, žal pa se v Iskri za spremembo nismo odločili še pred tokratnimi, jubilejnimi igrami.

Že lani smo v članku o 24. zimskih igrah zapisali tole: »Pač, »klasični« smo se morali sprijazniti s tem, da je vsake toliko časa »nekaj« švignilo mimo nas, seveda pa ta zapis gotovo ni prostor za razglabljanje o tem, če v prihodnje ne bi kazalo razpisati tekmovanj, tako v klasični, kot tudi v prosti tehniki.«

Do bližnjih tekem v Bohinjski Bistrici pa je minilo leto dni. In spet nismo ničesar spremenili. Pri vsem tem pa je zanimivo, da so tekači za, komisija pa... spi. Toliko o teku. Nekaj sprememb bi bilo po mnenju mnogih potrebnih tudi v veleslalomski tekmi. Tamkaj je zdaj med moškimi kar sedem tekmovalnih razredov, medtem ko so pri ženskah samo trije, po toliko pa jih je tudi v tekih.

Lado Drobež

Pogovor
z Iskrašem
Grego
Benedikom-
enim
najboljših
smučarjev
na svetu

Iskra mi je veliko pomagala

»Veste, šele ob polpetih zjutraj so prišli s svetovnega prvenstva v Crans Montani in Grega zdajle spi. Mišlim pa, da bi se lahko dobila že opoldne, ob 6. popoldne pa bo moral na sprejem pred ljubljanski magistrat,« nam je bil takoj pripravljen pomagati Rudi Benedik iz kranjske Telematike, oče zdaj enega najboljših smučarjev na svetu Grege Benedika, prav tako Iskraša iz Telematike v Kranju, ko smo ga v ponedeljek zjutraj, dan po zaključku svetovnega prvenstva v alpskem smučanju v Švici, zaprosili naj nam nekako omogoči pogovor z njegovim sinom.

»Prvič sem stopil na smučke že, ko sem bil star dobro leto. Seveda sta me nanje postavila mama in oče. Mama je ekonomist v jeseniški železarni, oče pa, kot veste, inženir v kranjski Telematiki. Tam tudi dela odkar ga poznam,« je hudo-mušno začel pripoved o sebi, o smučanju in o Iskri Grega Benedik, trenutno gotovo eden najboljših jugoslovanskih smučarjev. Prav v zadnjem letu, dveh je tudi v svetovnem merilu dosegel več izredno vidnih rezultatov, s čimer se je uvrstil v prvo slalomsko jakostno skupino, nekoliko slabše štartno mesto pa si je privozil v veleslalomu.

»Doma sem iz Žirovnice,« je nadaljeval pripoved, »kjer sem tudi hodil v osnovno šolo. Gimnazijo sem nadaljeval na Jesenicah, potem ko so odprli športni oddelek, pa v Škofji Loki, kjer sem tudi maturiral. Takoj sem se zaposlil v Iskri, hkrati pa začel ob delu študirati mariborsko Visoko tehniško šolo, in sicer elektrotehniško smer.«

Kot Iskrašu smo Gregi Benediku seveda najprej zastavili bolj »Iskraška« vprašanja, tista, smučarska, pa smo prihranili za »drugo vožnjo«. Že takoj pa se je izkazalo, da sta za Grego tako delo v Iskri kot smučanje nekaj docela soodvisnega: vrhunsko smučanje zahteva

pač celega človeka, brez razumevanja pa v Iskri tudi vrhunskih športnikov ne bi imeli.

»Že šesto leto sem zaposlen v Iskri, v razvoju Telematike v Kranju. Zaradi velikanskih obveznosti do smučarije gotovo trpita tako moje delo kot tudi študij. Nekaj zadnjih sezon sem od doma kar po 250 dni na leto, še tiste preostale mesece pa imamo kondicijske treninge. S sodelavci v Iskri se torej vidimo bolj poredko, če imam čas takrat ko sem prost grem seveda v službo, jih tudi obiščem, pogosto jim tudi pišem, kar pa se študija tiče, naredim tu in tam kakšen izpit, po končanem smučanju pa se mislim oprijeti študija in dela v Iskri.«

Torej ugodno ocenjuješ odnos Iskre do vrhunskega športa?

»Vsekakor, in Iskra je ena redkih, ki tako podpira svoje delavce-športnike. Še toliko bolj, ker pri nas še vedno nimamo urejenega statusa športnika...«

Grega, zdaj pa k smučarji. Kako se je po tistih prvih korakih na smučkah pred domačijo v Žirovnici nadaljevala tvoja tako uspešna smučarska pot?

»Ne bi se spuščal v podrobnosti, pa letnice, uvrstitve in medalje, bilo je nekako takole: prvič sem na smučkah tekmoval, ko sem bil star šest let. Morda se še najbolj spominjam prve medalje, ki sem jo prislužil. Star sem bil sedem let, bilo je na Krvavcu, medalja pa je bila bronasta. Kmalu nato sem se uvrstil v pionirsko reprezentanco, nato v mladinsko in leta 1979 v A reprezentanco. Od vsega začetka je bil moj trener Janez Šmitek, nekaj časa me je treniral tudi Gartner. Bil sem tudi slovenski in državni prvak, na mladinskem svetovnem prvenstvu v Madoni di Campiglio sem bil sedmi, naslednje leto sem zmagal na FIS tekmi v veleslalomu, kar je bil moj drugi največji uspeh, pozneje sem bil spet v Madoni di Campiglio na svetovnem pokalu v superveleslalomu deveti, naslednjo sezono sem bil večkrat med prvimi desetimi v veleslalomu, lani pa sem dosegel s petim mestom svoj največji uspeh v slalomu na Norveškem, ponovil pa sem ga letos, ko sem bil šesti in osmi.«

Na pravkar končanem svetovnem prvenstvu v Švici si v slalomu zasedel odlično 14. mesto, po prvem teku pa je kazalo še na večji uspeh: bil si šesti z le šestimi stotinkami sekunde za Krležem. Kako ocenjuješ ta nastop?

»To je bilo moje prvo člansko svetovno prvenstvo, prvič pa sem vozil slalom tudi v prvi jakostni skupini. Svoj prvi tek ocenjujem kot zelo dober, šel sem na vse in ga dobro izpeljal. Na drugem teku sem bil nekoliko pod psihičnim pritiskom, poleg tega pa je bila proga, takrat ko sva štartala z Bojanom, že uničena. Jugoslovani si tako slabo

Grega Benedik med slalomom v Kranjski gori, decembra 1986

pripravljene proge ne bi mogli privoščiti.«

Kako pa ocenjuješ vožnjo kolegov iz reprezentance?

»Za Matejo si še v sanjah nihče ne bi mogel misliti, da bo osvojila kar tri medalje. Res, čudovito. Bojan je vozil pod strahotnim psihičnim pritiskom, saj so od njega vsi pričakovali kolajno. Resda je bil prvi favorit, toda imel je smolo s štartno številko v prvem teku, v drugem pa se je prav pri naju začela predirati proga, pa tudi pri vrhu je nekje naredil napako. Rok bi lahko dosegel več, če ne bi imel problemov z zdravjem.«

In kako torej ocenjuješ celoten jugoslovanski nastop v Crans Montani?

»Mnogi pravijo, da smo, razen Mateje, neuspešno nastopili na Svetovnem prvenstvu. Sam menim, da ni tako. V slalomu smo bili trije med prvimi petnajstimi, s tem pa se ne more pohvaliti vsaka država. Gotovo pa je res tudi to, da smo Bojan, Rok in jaz sposobni doseči tudi več: lahko bi bili vsi trije med prvimi desetimi ali celo petimi. Potrebno pa je seveda tudi nekaj sreče.«

Morda nekoliko težje vprašanje: zakaj so v tej sezoni veleslalomski rezultati tako slabi? Mislim na jugoslovanske reprezentante.

»Najprej o sebi. Pred leti sem bil mnogo boljši v veleslalomu kot slalomu. Pred dvema letoma je postal slalomski trener Jože Šparovec, ko pa je prenehal smučati Boris Strel, ko se je tragično ponesrečil Jože Kuralt in ko je odšel še Jure Franko, smo ostali skoraj brez

veleslalomске ekipe. Izgubili smo stik s svetovno špičo. To se je zgodilo prav letos in le Čižman ima nekaj boljših rezultatov.«

Kako pa gledaš na to specializacijo, ko se nekdanji veleslalomisti vse bolj odločate za slalom, in ko le redko še kdo vozi Super G in smuk?

»Menim, da bi morali mladi, ki prihajajo za nami, voziti vse. Dokler je smučar mlad, mora imeti široko smučarsko znanje. Gotovo je tudi to, da vse izhaja iz hitrejšega smučanja, to pa sta seveda smuk in super G, pa tudi prosto hitro smučanje.«

Pred leti je jugoslovanska smučarska reprezentanca veljala v »Belem cirkusu« kot ena najbolj trdnih ekip. Mislim na odnose v reprezentanci. Kakšno je zdaj počutje v ekipi, ko vemo, da ste skupaj več kot pol leta, rekli ste celo 250

dni, povrh pa so tu še kondicijske priprave?

»V ekipi se dobro razumemo. Tu di določene stvari ne vplivajo na naše medsebojne odnose. Gre npr. za starostne razlike, ko je recimo Bojan kar za 16 let starejši od najmlajšega reprezentanta v ekipi. Res pa je tudi to, da smo imeli v tej sezoni precej individualnih treningov, treningov po grupah, žal pa so bile te skupine, vsaj po mojem mnenju, številčno prevelike: skupaj nas je kdaj pa kdaj treniralo tudi po trinajst, čeprav bi morali biti pri slalomskem treningu v ekipi največ štirje smučarji.«

Smučarska sezona se počasi izteka. Na turnejo v ZDA in na Japonsko menda ne bo šel nobeden od vas, saj bosta tam le superveleslalom in smuk. Nastopil pa boš na državnem prvenstvu in na sklepni tekmi svetovnega pokala v Sarajevu v drugi polovici marca. Kakšne načrte pa imaš pri svojih 24. letih za naprej?

»Ne obremenjujem se s tem, kako, kdaj in do kdaj bom smučal. Treniram pač. Gotovo pa je veliko odvisno tudi od tega, kako se bom prihodnje leto uvrstil na olimpijadi. Dokler bom v prvi slalomski jakostni skupini seveda ne bom odnehal. Marsikaj bo odvisno tudi od tega, kdo bo naš trener. Dokler bo to Jože Šparovec, bo lažje za vse nas. Sicer pa je tudi perspektiva jugoslovanskega smučanja precej vprašljiva. Denarja ni in ne vem, kam gre, vem pa, da bi bilo že zdavnaj skoraj vsega konec, če ne bi bilo akcije Podarim-dobim.«

Grega, samo še vprašanje, se boš morda 28. februarja udeležil Iskrinih zimskih športnih iger na Koblji?

»Če bom doma in če ne bom imel obveznosti do reprezentance, se bomo videli na Koblji. Zelo rad bi prišel na to veleslalomsko tekmo.«

Lado Drobež

Grega Benedik (levo) in Bojan Krleža

Na prvenstvu Kibernetike v veleslalomu 276 tekmovalcev

Na Zatrniku je bilo v soboto, 31. 1. 1987 V. prvenstvo Kibernetike v veleslalomu. Kljub izredno hladnemu vremenu se je ob 10. zbralo na štartu 276 tekmovalcev. Med tekmovalci je bilo kar 47 pripadnic nežnega spola.

Smučišče je bilo zelo dobro pripravljeno, progi nista bili prezahtevni tako, da je tekmovalstvo potekalo brez zastojev in v zadovoljstvo vseh nastopajočih.

Po končanem tekmovalstvu je bila razglasitev rezultatov v ZTL Svoboda na Bledu, kjer je za prijetno razpoloženje skrbel ansambel Bled.

Priznanja, kolajne in pokale je najboljšim podelil direktor Peter Kobal. Med ekipami je bila najboljša ekipa Mehanizmov, pred Števci in Instrumenti.

Najboljši čas na krajši progi je dosegla Janja Petrač, na daljši progi pa Matjaž Hafner, oba sta iz Mehanizmov.

10. zimske športne igre Avtomatike

Kranjska gora — 7. februar 1987. Lepo vreme je vsekakor prispevalo k dobremu razpoloženju 375 tekmovalcev in nekaj desetih navijačev, ki so se v soboto zbrali na jubilejnih, desetih zimskih športnih igrah delovne organizacije Avtomatika. Da ne omenjamo organizacije prireditve, za katero že s profesionalno rutino skrbi služba za družbeni standard Področja za kadrovske zadeve, pod taktirko Tona Kastelica.

Tekmovalstvo se je odvijalo v veleslalomskih tehnikah, hkrati pa so bile opravljene tudi izbirne tekme za udeležbo na zimskih športnih igrah SOZD Iskra, ki bodo kot verjetno že veste 27. in 28. februarja v Bohinjski Bistrici in na Kobli.

V ekipni uvrstitvi so bili najboljši smučarji iz TOZD Razvojni inštitut. Drugouvrščeni so bili tekmovalci iz TOZD Sistemi, tretje mesto pa si je priborila ekipa iz novomeške TOZD Energetske elektronike. Po končanem tekmovalstvu je v imenu vodstva delovne organizacije podelil pokal in medalje najbolje uvrščenim ekipam in posameznikom, Božidar Zajc — direktor TOZD Energetske elektronike iz Novega mesta.

Rezultati:

Veleslalom — moški A razred: 1. Matjaž LIŠEC — TOZD Naprave, 2.

Igor BOŽIČNIK — TOZD Naprave, 3. Marko STRAH — TOZD Stikalni elementi, 4. Rajko PLESTENJAK — TOZD Orodja, 5. Gorazd OREŠNIK — TOZD Naprave. **Veleslalom — moški B razred:** 1. Mišo RIBARIČ — TOZD Trženje, 2. Boris LOZEJ — TOZD AVN, 3. Hubert KOSLER — TOZD AVN, 4. Bojan DEBENC — TOZD TELA, 5. Dušan OSOJNIK — TOZD Sistemi.

Veleslalom — moški C razred: 1. Rudi KUPAR — TOZD TENEL, 2. Stane ŽVANUT — TOZD Trženje, 3. Branko GAJŠER — TOZD Releji, 4. Andrej MATTIAS — TOZD Sistemi, 5. Dušan TERČELJ — TOZD RI. **Veleslalom — moški D razred:** 1. Tone GOLOB — TOZD AVN, 2. Miha KONDA — TOZD TENEL, 3. Jože KANDUČ — TOZD RI, 4. Franc PAVČEK — TOZD

TENEL, 5. Martin SELAN — TOZD Trženje.

Veleslalom — moški E razred: 1. Lojze RIHAR — TOZD Sistemi, 2. Vojko MLINAR — TOZD Trženje, 3. Marko FRECE — TOZD RI, 4. Uroš TRAMPUŠ — TOZD Sistemi, 5. Franc PLEVNİK — TOZD Trženje. **Veleslalom — moški F razred:** 1. Rajko LUŠNIK — TOZD Sistemi, 2. Miha ŠKERJANC — TOZD AVN, 3. Janez FINK — TOZD TENEL, 4. Julij BERTONCELJ — TOZD RI, 5. Andrej FEGUŠ — TOZD AVN.

Veleslalom — moški G razred: 1. Pavle KOŠIR — TOZD TENEL, 2. Drago GRUDEN — TOZD AVN, 3. Franc PETERCA — TOZD RI, 4. Ivan MARN — TOZD TELA. **Veleslalom — ženske A razred:** 1. Andreja KRIŠTOFELJ — TOZD Sistemi, 2. Alenka ŠEBENIK — TOZD RI, 3. Lidija IVIČ — TOZD Releji, 4. Vesna DRASLER — TOZD TELA, 5. Mojca KASTELIC — TOZD Orodja.

Veleslalom — ženske B razred: 1. Urška PODGORŠEK — DSSZ, 2. Bojana SONNENWALD — DSSZ, 3. Bernarda AVSEC — TOZD Sistemi, 4. Tanja SEDEJ — TOZD Sistemi, 5. Marjeta RAVNIKAR — TOZD TELE. **Veleslalom — ženske C razred:** 1. Danica RIHAR — DSSZ, 2. Marjana BEVC — DSSZ, 3. Lojzka KOGOJ — TOZD Trženje, 4. Stan-

ka BAJIČ — TOZD RI, 5. Nika LE-NARČIČ — TOZD Sistemi.

Teki — moški A razred: 1. Slavko KERŠMANC — TOZD RI, 2. Brane ŠENICA — TOZD TENEL, 3. Henrik JANKOVIČ — TOZD RI, 4. Boštjan ŠUHEL — TOZD RI, 5. Dane HORVAT — TOZD Naprave.

Teki — moški B razred: 1. Janez NOVAK — TOZD RI, 2. Dubrovko HOFMAN — TOZD Trženje, 3. Franc ZARNIK — TOZD RI, 4. Janez SRŠE — TOZD Trženje, 5. Peter LEVEC — TOZD Naprave. **Teki — moški C razred:** 1. Boštjan ŠKO-RJAK — TOZD Trženje, 2. Ivan MARN — TOZD TELA, 3. Nande ŠERBEC — TOZD AVN, 4. Pavel KOŠIR — TENEL, 5. Peter DOBNIKAR — TOZD Trženje. **Teki — ženske A razred:** 1. Judita BERČIČ — TOZD Trženje, 2. Milanka DEBEVC — TOZD Trženje, 3. Andreja ROZMAN — TOZD AVN. **Teki — ženske B razred:** 1. Sonja EREMITA — TOZD RI, 2. Julija HANŽIČ — TOZD Trženje, 3. Miša ČEBOSHIN — DSSZ, 4. Zvonka VERŠIČ — TOZD AVN, 5. Meta PRIMON — DSSZ. **Teki — ženske C razred:** 1. Breda JANCAR — TOZD Naprave, 2. Ivanka MRAK — TOZD RI, 3. Lojzka ČERMAN — TOZD AVN, 4. Lojzka KOGOJ — TOZD Trženje, 5. D.

Organizatorji so se tudi tokrat zelo potrudili. Skupna ocena vseh sodelujočih je, da je bilo to eno izmed najboljših smučarskih prvenstev v zadnjih letih, kar smo jih organizirali v Kibernetiki.

Rezultati — krajša proga

Ženske — D: 1. Anica Finžgar, MEH, 51.79, 2. Pavla Cotman, VEGA, 1.13.01, 3. Marija Pustavrh, ŠT, 1.23.38. **Ženske — C:** 1. Vida Rozman, INSTR, 51.27, 2. Darinka Bohinc, MEH, 52.47, 3. Andreja Žagar, VEGA, 55.17. **Ženske — B:** 1. Nevenka Šimenc, INŽ, 46.34, 2. Meta Turnšek, MEH, 46.58, 3. Marija Logonder, DS, 47.17. **Ženske — A:** 1. Janja Petrač, MEH, 40.32, 2. Tanja Bahun, STIK, 44.48, 3. Tatjana Gartner, MEH, 45.44.

Moški — G: 1. Oton Govekar, OR, 44.03, 2. Milan Koblar, OR, 44.68, 3. Rado Faganel, INSTR, 45.16. **Moški — F:** 1. Foman Pikec, ŠT, 44.63, 2. Mitja Krampl, VZDRŽ, 47.86, 3. Marko Pavlin, TSD, 47.88. **Moški — E:** 1. Alojz Krauthaker, OR, 42.21, 2. Miro Vidic, INSTR, 43.32, 3. Zdravko Pogačnik, INSTR, 46.35. **Moški — D:** 1. Jože Berce, MEH, 43.63, 2. Ljubo Meglič, VZDRŽ, 43.84, 3. Janez Rupar, VEGA, 43.92.

REZULTATI: — daljša proga

Moški — C: 1. Tomaž Pogačnik, MEH, 41.21, 2. Florjan Resman, MEH, 43.61, 3. Viktor Šparovec, OR, 43.95. **Moški — B:** 1. Adraž Legat, RTC, 42.98, 2. Iztok Kržišnik,

MEH, 43.45, 3. Simon Rozman, OR, 43.62. **Moški — A:** 1. Matjaž Hafner, MEH, 40.47, 2. Dare Pegam, INŽ, 44.47, 3. Boštjan Tišler, OR, 44.53. R. KOŽAR
Foto: M. KERN

Iskra Elementi

Zimske športne igre

Delavci DO Elementi smo se v soboto, 7. februarja zbrali na Črnem vrhu in se pomerili v VSL in tehnikah.

Po sončnem, vendar vetrovnem vremenu, se je zbralo 217 smučarjev ter le 20 tekačev, od tega samo 4 tekačice. Razočaranje nad VSL progo je bilo veliko. Prireditelj se ni niti najmanj potrudil, da bi jo izravnal tako, da so imele slabe pogoje že tudi prve štartne številke.

Rezultati:

Veleslalom:

Ženske A: 1. Irma Robnik (Fer) 36.42, 2. Tatjana Jeršan (ME) 38.11, 3. Jožica Miklavčič (Upori) 38.50; nastopilo 23 tek. **Ženske B:** 1. Heda Bevc (Pol.) 34.63, 2. Dani Mlinar (ME) 39.49, 3. Vida Recelj (Hipot) 42.63; nastopilo 14 tek. **Moški A:** 1. Stane Grubar (Hipot) 32.32, 2. Jože Tomšič (Pol.) 33.13, 3. Martin Goličnik (Fer.) 33.72; nastopilo 44 tek. **Moški B:** 1. Jože Kamnikar (Pol.) 32.33, 2. Jani Žel-eznikar (Fer.) 38.81, 3. Janez Guzej (SEM) 33.92; nastopilo 37 tek. **Moški C:** 1. Darko Koritnik (Pol.) 33.32, 2. Slavko Treven (SEM) 33.81, 3. Marjan Sušnik (ME) 34.48; nastopilo 45 tek. **Moški D:** 1. Marko Mrak (Fer.) 33.50, 2. Stojan Vidregar (SEM) 35.40, 3. Slavko Franko (Upori) 35.49; nastopilo 26 tek. **Moški E:** 1. Albin Mak (Pol.) 34.61, 2. Anton Bizjak (IE) 36.28, 3. Boris Škedelj (Upori) 36.40; nastopilo 9 tek. **Moški F:** 1. Janez

Bavdek (Keko) 36.23, 2. Tone Sladič (ME) 40.13, 3. Karel Grubar (Hipot) 41.31. **Moški G:** 1. Dušan Dolničar (Fer.) 36.99, 2. Tone Polajnar (SEM) 38.81, 3. Ferdo Platinic (Pol.) 39.31; nastopilo 7 tek.

Teki:

Ženske — 5 km: 1. Dani Mlinar (ME) 7.54.59, 2. Tatjana Naglič (ME) 9.46.25, 3. Marjeta Švalj (Upori) 9.53.53, 4. Joži Miklavčič (Upori) 10.47.25. **Moški A — 10 km:** 1. Igor Gornik (ME) 14.33.00, 2. Stane Bučar (Upori) 15.27.05, 3. Jani Žel-eznikar (Fer.) 15.45.47. **Moški B:** 1. Polde Bučar (Hipot) 14.58.94, 2. Ferdo Veber (Fer.) 15.17.36, 3. Jan-ez Selak (Upori) 16.21.56. **Moški 5 km:** 1. Boris Škedelj (Upori) 6.55.53, 2. Dušan Dolničar (Fer.) 8.27.48, 3. Tone Sladič (ME) 8.53.82, 4. Janez Jaklič (Fer.) 8.56.28

Ekipno:

1. Feriti — -20 točk, 2. ME — -17 točk, 3. Polprevozniki — -1 točka. Zvone Izgoršek

Naših štirideset let

Piše:
Dušan Željeznov

**Naš sobesednik
ing. Vladimir Klavs**

Sanje iz partizanov so se uresničile

Tako smo zdaj z našim sogovornikom prišli do kraja njegovih pričevanj. Za zaključek nas je zaprosil, da bi rad povedal še nekaj misli in spoznanj o nastanku in življenju Iskre, o sedanjih pokroviteljih nad nekdajnimi partizanskimi ustanovami in o tem, da je po štiridesetih letih vsekakor že skrajni čas, da bi vsa pričevanja in gradivo dopolnili o Iskri in njeni zgodovini še nekateri, morda doslej manj znani, a zato nič manj pomembni sodelavci in soustvarjalci iz daljnih partizanskih pa tudi kasnejših, povojnih časov.

»Nikakor ne bi rad ponavljal stare resnice, da je zibelka Iskre stesana v partizanih, toda ne samo v partizanskih delavnicah 99 D, temveč tudi med vezisti in kurirji ter radijsko dejavnostjo OF. Ljudje iz vseh teh treh pomembnih partizanskih centrov smo že v partizanih še kako razmišljali in sanjarili, da bomo po osvoboditvi zagnano začeli graditi skupaj bodočo slovensko elektroindustrijo, kar se je v resnici tudi zgodilo in današnja Iskra je vsekakor najboljša potrditev vseh teh naših sanj, predvidevanj in naporov.

Tukaj ne bi rad dajal prednosti delavničarjem, vezistom, ali radijskim ljudem iz partizanskih časov, čeprav so danes pokrovitelji teh naših dejavnosti različne ustanove in podjetja, kar je v nekem smislu tudi razumljivo. Iskra kot elektroindustrijska panoga je zato razumljivo prevzela pokroviteljstvo nad partizanskimi delavnicami 99 d, ki so v resnici predstavljale v takrat okupirani Evropi edinstveni primer proizvodnje in izdelave radijskih sprejemnikov za potrebe partizanskih enot, medtem ko so Združene PTT organizacije Slovenije po lo-

giki stvari prevzele pokroviteljstvo nad partizanskimi vezisti in kurirji, čeprav je prav iz njihovih vrst po vojni prišlo veliko organizatorjev in voditeljev Iskrine proizvodnje, zlasti s področja elementov za elektroniko. In končno, kaj naj bi bilo bolj logično kot dejstvo, da je nad partizansko radijsko dejavnostjo prevzela pokroviteljstvo RTV Ljubljana. Vendar vse te delitve povojnih pokroviteljev nič manj ne zmanjšujejo pomena in dejstva, da so prav vse tri te panoge ali veje, če hočete, skupaj ogromno prispevale, da smo iz partizanov prišli tako rekoč že z izdelanim in dobro zamišljenim konceptom elektroindustrijske proizvodnje, ki se je uresničila in se še danes uresničuje konkretno v veliki Iskri.

Vse, kar sem doslej povedal, ni v bistvu nič novega in tudi nič posebnega, vendar se mi je zdelo potrebno, da prav o teh dejstvih spregovorim ob koncu svojega pričevanja o času, ko sem bil več, ali manj ves čas v središču in ospredju dogodkov in dejstev, ki so štirideset in več let oblikovali Iskro, pomagali k njenemu razvoju in širitvi in končno k polaganju temeljev vsega tistega, kar smo si, kot sem že omenil, tako jasno in skoraj preroško zamislili že v partizanskih, vojnih časih.

Katera izmed zgoraj omenjenih partizanskih dejavnosti ima danes, ali pa je imela včeraj in nekoč večje zasluge za Iskro, je zame ta hip povsem irelevantno. Vendar se mi zdi, da smo v tem smislu imeli prav vsi enake, ali vsaj podobne zasluge pa naj gre za delavničarje, veziste, ali pa radijce. Če smo imeli v boju pred sabo prav vsi isti cilj, zmago in svobodo, je isti cilj ostal zapisan v vseh tudi v povojnem času: zgraditi in razširiti takšno elektroindustrijo na Slovenskem, ki bi bila moderna, kos svetovni konkurenci in končno, ki bi temeljila čim bolj na lastnem razvoju in lastnem znanju. Menim, da dosedanja zgodovina razvoja in širjenja Iskre sama najboljše priča o tem.

In prav zato čutim ob tej priložnosti prijetno in tovariško dolžnost, da omenim in poudarim vlogo v tem procesu nekaterih svojih tovarišev iz vseh omenjenih partizanskih sektorjev, ki so bili doslej morda nehoti in nevede premalo omenjeni (ali pa sploh ne) in bi njihova pričevanja o Iskri lahko predstavljala tudi pomemben kamenček k temeljem in gradivu za zgodovino Iskre.

Zato naj mi bo dovoljeno, da omenim imena nekaterih svojih bojnih tovarišev, ki so takrat in zdaj ogromno prispevali k Iskrinemu razvoju. Med delavničarji se spo-

minjam tovarišev Lojzeta Čergana, Ivana Grudna (žal že pokojnega), Branka Hartnerja, Jakoba Jančarja, Rudija Jančarja, Rudija Omoto, Adolfa Ostermana, Filipa Rometa, Franca Somraka, Mitje Šterbenka, Radovana Tavzesa, Pavleta Tepino in Milana Železnika. Iz vrst vezistov pa so mi ostali v spominu naslednji tovariši: Gojmir Blenkuš, Mirko Burja, Rudi Furlan, Silvo Hrast, Franc Košir, Anton Lovko, Zoran Michler, Boris Mozetič, Jože Planinc, Franc Simčič, Ludvik Simonič, Bogdan Veljak.

Zagotovo sem koga izpustil in zato bi želel tudi ob tej priložnosti pozvati vse zgoraj navedene vse

tovariše in tiste, ki so bili prav tako med nami in z nami, da se oglasijo vsaj na naslov uredništva Iskra in s tem tudi nekaj malega prispevajo k dopolnitvi in razširitvi gradiva za zgodovino Iskre,« je zaključil svoje sklepno razmišljanje naš sogovornik Vladimir Klavs.

Tudi uredništvo se pridružuje pozivu Vladimirja Klavs in prosi vse, tudi zgoraj našete, da se bodisi oglasijo pri nas, ali pa nam pošljejo svoja pričevanja, dokumente in drugo gradivo, da bi tako laže obširneje, poglobljeno in objektivneje zabeležili in publicirali prav tisto gradivo, ki je tako pomembno za nastanek in zgodovinski potek razvoja Iskre.

Iskra

Iskra-SOZD elektrokovinske industrije, n. sol. o.,

Izobraževalni center Iskre

61000 Ljubljana, Trg revolucije 3

razpisuje strokovno izpopolnjevanje na temo:

Metrologija in preizkušanje v času od 18. do 20. 3. 1987

Strokovno izpopolnjevanje je namenjeno tehnologom kontrole kakovosti, delavcem v RR dejavnosti in drugim delavcem, ki se ukvarjajo s planiranjem kakovosti in tehnologije kontrole. Program seminarja sodi v sistematično izobraževanje delavcev na področju TEHNOLOGIJE KONTROLE KAKOVOSTI in je nadgrajevanje programa »Osnove kakovosti in statistične metode« (I. del). Seminarja se lahko udeležijo tudi posamezniki, ki se ukvarjajo z metrologijo in preizkušanjem in se I. dela tehnologije kontrole kakovosti niso udeležili.

Vsebina: Udeleženci seminarja se bodo seznanili predvsem z novimi zakonskimi določili na področju preverjanja meril in preizkušanja izdelkov, kot tudi s specifičnimi zahtevami JLA na področju preverjanja meril.

Zaradi vse večje uporabe sodobne tehnike mikroprocesorjev in mikroračunalnikov v kontroli kakovosti, bo dan poudarek na uporabo procesnih računalnikov za sistem meritev v laboratoriju in proizvodnji.

Zaradi vedno večjega poudarka na izvozu v dežele v razvoju je del vsebine seminarja namenjen tudi vplivom okolja.

Izobraževalni program:

1. Metrologija v sistemu zagotavljanja kakovosti in zanesljivosti
2. Uporaba mikroprocesorjev in mikroračunalnikov v kontroli kakovosti
3. Preizkušanje izdelkov
4. Preizkušanje na vplive okolja

Čas in kraj: S programom strokovnega izobraževanja bomo pričeli dne 18. 3. ob 9. v hotelu Transturist, Škofja Loka. Zaključek seminarja bo 20. 3. 1987 ob 14.

Vodja programa: prof. France Mlakar, dipl. ing.

Prijave: Prijavnice pošljite najpozneje do 9. 3. 1987 na naslov: SOZD Iskra, Izobraževalni center, Trg revolucije 3/IX, Ljubljana.

Prijavnice in vse ostale informacije dobite na telefon: 061 222-212.

Cetinje — mesto muzej

POTOPIS

Lado Drobež

Čeprav sem s pisanjem tega potopisa že »na poti« od Skadarskega jezera proti Cetinju, se kar ne morem ločiti od Tare. Te dni sem v dnevnem časopisu spet prebral novico o njej, in sicer pod naslovom »Namesto HE na Tari zvezna solidarnost«. Dovolj zgovoren naslov, da mi ni treba prepisovati Tanjugovega poročila — po eni strani spodbudnega, po drugi pa... solidarnostnega.

Kar se hidroelektrarn tiče, mislim slovenskih, imam tudi jaz solidarnostni predlog, ker bi, upam pa da ne bodo, pretočne centrale na Muri potopile velikanske površine rodne zemlje, predlagam, da nam Slovenec ostale republike in pokrajini vsako leto solidarnostno zagotovijo toliko pšenice, sladkorne pese in še česa drugega, kolikor bi lahko teh poljščin tamkaj pridelali.

Mislim, da je predlog v skladu s prakso, bojim pa se da iz njega ne bo nič. Tudi zato ne, ker sem prav pred dnevi prebral članek, ki ga je iz glasila socialistične zveze delovnega ljudstva Črne gore Pobjede povzelo Delo. Že sam naslov in začetek članka sta izredno luštna: V Črni gori, piše Pobjeda, motika nikoli ni bila priljubljeno orodje, končuje pa gas stavkom. S papirji in govori ni mogoče orati

— če bi se dalo, nam nihče na svetu ne bi bil kos.

Samokritično, kaj?! No, kaj podobnega bi lahko zapisali tudi kje drugod in ne samo v gorati Črni gori.

Dovolj o tem. Torej proti Cetinju, nekdanji najmanjši evropski prestolnici, zdaj pomembnemu kulturnemu, znanstvenemu in turističnemu središču. Še preden ga bom skušal predstaviti, tale nasvet, oz. opozorilo: ker so muzeji in galerije v Cetinju izredno dragi, si že pri odhodu na pot pripravite posebno kuverto s kakšnim starim milijončkom dinarjev. Približno toliko boste namreč potrebovali za ogled vseh znamenitosti Cetinja. In teh ni malo, pa tudi za denar vam nikoli ne bo žal. Cetinje je resnično mesto-muzej.

Cetinje je v zgodovini prvič omenjeno leta 1440. Mesto leži v kotlini pod Lovčnem in drugimi visokimi hribi. Ko se je zetski vladar Ivan Crnojević umikal pred Turki, je na Cetinjskem polju leta 1482 sezidal dvor, dve leti pozneje pe še samostan. Tako je nastalo novo naselje, ki je postalo sedež države Crnojevićev, tedaj že pod imenom Črna gora. Glavno mesto je ostalo vse do leta 1946.

O burni zgodovini mesta govorijo danes številni kulturno-zgodovinski spomeniki: Vlaška cerkev iz leta 1450, ki je najstarejša zgradba v mestu in je obdana s cevmi pušk, ki so jih v bojih zaplenili Turki; samostan, ki sem ga že omenil; Njegošev muzej, v katerem med drugim hranijo rokopis Gorskega venca; Državni muzej z zbirko trofejnih zastav in orožja; Narodna galerija z več kot 3.000 eksponati jugoslovanske in črnogorske likovne umetnosti; tu so potem še Biljarda, to je rezidenca vladike, zgradbe bivših ambasad in še bi lahko našteval. Morda samo še podatek: samo leto dni po odkritju Amerike leta 1493 so na Cetinju natisnili prvo tiskano knjigo na Balkanu »Oktoih«, to je nekakšno pravoslavno pesmarico.

Torej kar precej denarja pripravite za ogled vseh teh zgodovinskih lepot. Poudarjam zgodovinskih, kajti okolica dvorcev in muzejev je precej neurejena. Kar všeč mi je bila pripomba enega izmed obiskovalcev Državnega muzeja, ko smo se po ogledu toliko dragocenosti črnogorske zgodovine ob izhodu iz muzeja »srečali« s sedanostjo: »Če bi bilo takrat tako zanemarjeno, bi padale glave,« je besen zamrmral. »Crnojevići ali Petrovići bi znali narediti red...!« (Se nadaljuje)

Če boste že obiskali Cetinje, nikar ne pozabite na Njegošev Lovčen.

Dvorec z državnim muzejem

Nedaleč od Cetinja si velja ogledati Rijeko Crnojevića. Je na poti iz Titograda, blizu Skadarskega jezera in tam lahko tudi taborite.

Drugi o nas

● Novosadski Dnevnik je pisal o Dnevih Iskre v Beogradu in v tem okviru poudaril, da bo Iskra potrebovala več kot 2000 strokovnjakov najrazličnejših profilov, ki bi se vključili v delo na Iskrinih razvojnih projektih.

● Podobno informacijo so objavile tudi sarajevske Večernje novine. List dodaja, da Iskra načrtuje nadaljnja vlaganja v razvoj, ki naj bi rasla hitreje od dohodka. Nove strokovnjake pa potrebuje zato, da bi pospešila svoj razvoj in izvozno usmeritev.

● Borba iz Beograda je objavila pogovor s članom poslovnega odbora SOZD Iskra Radom Faleskinjem na temo pridobivanja visokostrokovnih kadrov. Iskra namerava namreč do leta 1990 zaposliti 2000 strokovnjakov raznih profilov, ki bi delali v razvojno-raziskovalni dejavnosti. Iskra se tako vključuje v akcijo republiškega komiteja za znanost in tehnologijo, ki predvideva, da bomo do leta 1990 odprli 2.000 delovnih mest za visokostrokovne kadre. V Iskri računajo zlasti na kadre iz velikih univerzitetnih centrov, ki bi se specializirali na univerzah, nato pa z delom v Iskri soustvarjali pogoje za hitrejši nadaljnji tehnološki razvoj kolektiva. Rado Faleskinji poudarja, da se Iskra mora razvijati in izpopolnjevati znanje, ker bo le tako lahko kos nezadržnemu tehnološkemu razvoju v svetu. Hkrati pa opozarja na neprijeten jugoslovanski fenomen: veliko več strokovnjakov se nahaja v birojih za zaposlovanje, kot pa jih je zaposlenih v gospodarstvu.

● Ljubljanski Dnevnik in nekatera druga glasila so objavili informacijo o nadaljnjem prodoru Iskre-Delte na tuje trge. Ta delovna organizacija bo namreč skrbela za računalniško obdelavo podatkov na bližnji zimski univerziadi, ki bo od 21. do 28. februarja v češkoslavaškem Štrbskem Plesu. Iskra-Delta je doslej že organizirala računalniško obdelavo podatkov in rezultatov na številnih mednarodnih športnih prireditvah v Jugoslaviji. Tokrat pa se bo prvič v takšni obliki predstavila tudi v tujini. Računalniški sistem bo z dvosmernimi povezavami razpreden po vseh osmih tekmovališčih zimske univerziade, srce sistema — računalnik Delta 800 — pa bo v Štrbskem Plesu. Iskra Delta je delovanje celotnega sistema že preizkusila na nekaterih prizoriščih tekmovalj bližnje zimske univerziade.

● Dnevnik je pred nedavnim objavil tudi prispevek o Iskri TOZD TV Pržan, ki je po novem enovita delovna organizacija z imenom Videomatika. Ta okoli 1000-članski kolektiv je v minulem letu kljub velikim objektivnim težavam dosegel dobre poslovne rezultate. Vse kaže, da bo tudi letos poslovanje uspešno, saj so podpisali praktično že vse pomembnejše zunanjetrgovinske pogodbe. Ta največji jugoslovanski izvoznik in drugi največji proizvajalec televizorjev, ki sodi med

srednje velike evropske firme s področja elektronike, je lani v vseh pogledih posodobil svoj proizvodni program. Novi televizorji iz te tovarne imajo novo, sodobnejšo zunanjo podobo, ki so jo razvili v tovarni sami. Spremenili in modernizirali pa so tudi elektroniko tako, da je zanesljivost televizorjev zdaj precej večja. Še boljša kakovost je eden izmed pogojev za uspešen izvoz, sicer pa je Iskra Videomatika lani izvozila za 11,5 milijonov dolarjev svojih izdelkov. Povečali so predvsem izvoz v ZRN, nasploh pa so večino izdelkov izvozili na konvertibilna tržišča.

● Beograjska Ekonomska politika je objavila daljši prispevek o stanju in problemih v razvojno-raziskovalni dejavnosti v Iskri. Lani so vlaganja v razvoj dosegla vrednost 24 milijard dinarjev, kar je 4,8% celotnega prihodka. Za letos načrtujejo v Iskri povečanje za 47,3 milijard dinarjev, kar je znatno več kot znaša jugoslovansko povprečje. Tudi kadrovskega potencial v razvojno-raziskovalni dejavnosti raste hitreje od celotnega zaposlovanja. Lani je na tem področju delalo 2.800 ljudi (8% zaposlenih), za letos pa naj bi število naraslo na 3.200 ljudi (8,4% zaposlenih). Če primerjamo odstotke angažiranih sredstev in ljudi, ki so vključeni v to dejavnost, je očitno, da bo v raziskave in razvoj potrebno vlagati še več. To je namreč dejavnost, ki zahteva najsodobnejšo opremo in visoke stroške, brez katerih pa v današnjih pogojih ni mogoče dosegati zadovoljivih rezultatov. Po besedah predstavnikov Iskre je problem tudi premajhna koncentracija razvojno-raziskovalnih potencialov na ključne projekte, ki so pomembni za razvoj celotnega sistema Iskre. Zato se bo razvojno-raziskovalno delo v Iskri odslej še bolj osredotočilo na večje in kompleksnejše projekte, ki naj bi bili integrativni, aktualni in infrastrukturnega pomena za proizvodnje v Iskri.

● Beograjski Privredni pregled piše o delu jugoslovansko-kitajskih mešanih komisij. Med drugim poudarja, da je svoje delo opravila tudi komisija za industrijsko sodelovanje. Pregledala je začete in načrtovane aranžmaje med jugoslovanskim gospodarstvom in kitajskimi partnerji. Iz pregledov projektov je razvidno, da je ljubljanska Iskra veliko naredila. V teku so že projekti s področja orodnih strojev, električnih naprav in elektronskih proizvodov.

● Ljubljanski Dnevnik je objavil nekaj podatkov o živahni naložbeni dejavnosti v severnoprimorski regiji. Med gospodarskimi naložbami je pretežno del izvozno usmerjenih. Glede na velikost predračunske vrednosti, je bila najpomembnejša naložba Iskre, TOZD Tovarne generatorjev in elektronike Nova Gorica v povečanje proizvodnje alternatorjev in električnih sklopov.

Iz tujega strokovnega tiska

Težave z mlekom

Evropska gospodarska skupnost zahteva zmanjšanje proizvodnje mleka. Letos bodo morali samo v Italiji zaklati 88 tisoč krav molznic, ki se bodo pridružile 130 tisoč zaklanim v zadnjih dveh letih.

Vzlic temu, da dobe kmetovalci za zaklano govedo odškodnino, vlada med živinorejci v Italiji velika zaskrbljenost, saj bo klanje še bolj ubožalo število molznic v državi. Ta znaša sedaj tri milijone glav, od tega največ v Lombardiji. Čudno je pri vsem tem le to, da je Italija že sedaj odvisna od uvoza mleka. Kar 45% svojih potreb krije iz uvoza od drugih članic evropske gospodarske skupnosti, zaradi klanja živine pa se bo ta odvisnost še povečala.

Legastenija

Težave pri branju in pisanju pri majhnih otrocih imenujemo legastenijo. Vzrok nastanka je bil dolgo časa predmet razprav med znanstveniki. Ameriški nevrologi so sedaj odkrili, zakaj so pro-

minentni velikani, kot Thomas Edison, Albert Einstein, ali Winston Churchill trpeli za to boleznijo. Američani menijo, da pride do razvojnih motenj možganov v drugi tretjini nosečnosti in jih povzročajo virusi, ali pa stres. V primerjavi legasteničnih z nelegasteničnimi pacienti so prišli nevrologi do zaključka, da se določene površine desne polovice možganov bolj razvijajo. Te močnejše razvite polovice »tekmujejo« pozneje s površinami, ki so »pristojne« za govor na levi polovici možganov. Le-te vodijo kontrolo branja in pisanja. Zaradi tega menijo nevrologi, da bodo odkrili metode, ki naj bi legastenijo pravočasno preprečile.

Več trpljenja v tretjem svetu

Po podatkih svetovne zdravstvene organizacije je poraba cigaret v industrijskih deželah ustrezna naraščanju prebivalstva, medtem ko v deželah tretjega sveta narašča nadporečno. Največji porast je registrirala svetovna zdravstvena organizacija v Afriki. Tamkaj je porastel cigaretni konzum v letih

1971 do 1981 za 41,5%, prirastek prebivalstva pa je bil 23,4%. Tveganje pri kajenju je v tretjem svetu posebno visoko zaradi tega, ker vsebujejo cigarete več nikotina in katrana kot v Evropi, ali Ameriki. Pri smrtnosti zaradi bronhialnega raka še vedno vodijo Škoti z 71 primeri na 100 tisoč prebivalcev.

Kontaktne leče

Razjede in vnetja na roženici so posledica nošnje mehkih kontaktnih leč. Do tega zaključka sta prišli dve študiji, ki sta bili objavljeni v amerškem časopisu Archives of Ophthalmology. Vzroki za očesne bolezni so bakterije, ki na luknjičavih lečah najdejo idealno gojišče in se tudi pri pogostem čiščenju s specialnimi sredstvi ne dajo odpraviti. Kot domnevajo strokovnjaki, ščiti bakterije pred imunskimi obrambnimi sposobnostmi, ali antibiotiki nekaj »biofilm«. Mehke leče znižajo tudi občutljivost oči tako, da pacient ne čuti poškodb roženice, s tem pa bakterije lahko nemoteno vdrejo in začnejo svoje uničevalno delo.

Splav in mikroelektronika

Nosečnice, ki delajo pri proizvodnji mikroelektronskih vezij, ali mikročipov v klimatsko kontroliranih in ekstremno brezprašnih prostorih (clean rooms) in so pri tem podvržene strupenim kemikalijam pri jedkanju, tvegajo splav. Več proizvajalcev čipov je opozorilo nosečnice pred nevarnostjo in tudi računalniška firma AT & T je svetovala nosečnicam, da se v tem času razporedijo na druga delovna mesta. Ameriški proizvajalec Digital Equipment je na podlagi študije znanstvenikov univerze v Massachusettsu v Amherstu ugotovil, da je od 39% nosečnic, ki so delale v visokosterilnem delovnem okolju, splavilo kar 20% nosečnic. Podjetje AT & T bo raziskalo, kako poteka delo v »clean room«, oz. kako na splošno učinkuje na zaposlene moške in ženske.

Zbral, prevedel
in priredil
Marjan Kralj

Posameznim odločitvam na rob

S hitrim razvojem in izboljševanjem posameznih tehnologij je zahteva po uspešni varnosti ena izmed pomembnih postavk samoupravnih in gospodarskih prizadevanj. Zaposleni v proizvodnji se srečujemo z negativnimi posledicami, ki jih prinašata sodobnejša tehnika in hiter tempo dela in življenja.

Škodljiv vpliv tehnike in nezadostnih varnostnih ukrepov se navadno pokaže šele po daljšem obdobju. Nevarnosti, ki se pojavljajo na delovnih mestih, večkrat do podrobnosti niso povsem znane. Vse prevečkrat se v našem vsakdanu srečujemo z improviziranim reševanjem problemov varstva pri delu brez ustreznega študijskega pristopa. Pozitivni rezultati se pojavijo na osnovi takega dela le izjemno. V interesu nas vseh je, da preprečimo nastajanje poškodb, vendar je razumljivo, da absolutne varnosti ni nikjer.

Posamezni elementi, ki vplivajo na varnost pri delu so: para, vibracije, hrup, svetloba, sevanje, toksične tekočine, prah, onesnaženje zraka, hitrost in temperatura zraka, vlažnost, biološke škodljivosti, tla, prehodi, stopnja mišične obremenitve, osebna psihofizična sposobnost itd.

Kako posamezni elementi vplivajo na varno delo lahko določimo s proučitvijo konkretnih razmer. Preprečevanje poškodb temelji na pridobitvi izkušnjah za odpravljanje poškodb. Nekateri menijo, da je varstvo pri delu odvisno od vrste industrije in nevarnosti pri delu, vendar dejstva tega ne potrjujejo. Stopnja varnosti je odvisna od ukrepov, ki smo jih izvedli za preprečevanje nesreč.

Ekonomska upravičenost vlaganja na področju varstva je namenjena ohranjanju in zagotavljanju takšnega delovnega okolja, delovnih in življenjskih razmer, ki zagotavljajo fizično in moralno integriteto delavca pri delu. Znano je, da je varstvo nedeljiv del organizacije dela in, da je treba varno delovno okolje in varne delovne razmere predvideti pri projektiranju objektov ter pri načrtovanju tehnološkega in delovnega procesa.

Nesreče imajo človeške in gospodarske posledice, ker povzročijo nastanek stroškov, kot so:

- prekinitev zaradi odsotnosti delavca
- nudenje prve pomoči
- ambulantno in drugo zdravljenje
- popravila delovnih in pomožnih prostorov
- mnenja izvedencev, stroški sodišča
- raziskave organov javne varnosti
- nadomestila in odškodnina
- povračila škode skupnosti invalidskega in pokojninskega zavarovanja.

V proizvodnji se z vidika varstva pri delu pojavlja več vprašanj, katerim bi morali v prihodnje posvetiti nekaj več pozornosti, predvsem, če varstvo pri delu ocenjujemo z vidika upravičenosti ekonomskih vlaganj v boljše delovne razmere.

Obremenitve delavcev so porazdeljene na naslednje vrste:

- fizični napor
- psihične obremenitve
- ekološke obremenitve.

V zvezi z navedenimi obremenitvami je treba poudariti na neizvajanje posameznih dogovorov in meril, ki so sprejeti v splošno veljavnih zakonih in pravilnikih s področja varstva pri delu. Tem in podobnim vprašanjem posamezni nosilci ne posvečajo nobene pozornosti, kar je nedopustno tudi z vidika kakovosti izdelkov in racionalnega poslovanja. Zato je treba humanizacijo na področju dela obravnavati iz izhodišča na osnovi zdravstvenega stanja, oz. zdravstvenega varstva, varstva pri delu in gibanja invalidnosti delavcev. Ta področja so medsebojno povezana. Zaradi ostrih omejevanj sredstev za potrebe zdravstvenega varstva delavcev se zavira normalno delo organizacij, zmanjšuje pa se tudi kvaliteta storitev. Rast

povprečne odsotnosti z dela glede na število delovnih dni na delavca kaže na podaljševanje medicinske, ali delovne rehabilitacije.

V kongresnih dokumentih Republiškega sveta sindikatov Slovenije o analizi varstva pri delu je podana ocena, da samo 30% delavcev v združenem delu dela v razmerah, ki ustrezajo normam in zakonskim predpisom. Ta podatek nam pove, da so vzroki za poškodbe pri delu vse bolj v organizaciji dela in uporabi naprav in snovi.

V delovnih organizacijah izgub

delovnega časa ne obravnavajo zaradi nevarnega dela, s katerim so povezane neposredne in posredne škode. V smislu zgoraj navedenega je treba pri uvajanju novih tehnoloških procesov pristopiti k uvajanju takih oblik dela, ki slonijo na zdravem in varnem delovnem okolju. Vsekakor v okviru teh tehnologij ne smemo zanemariti materialne odgovornosti pri spoštovanju predpisov, ki zadevajo varno delo. Zapišemo lahko, da bi morala biti humanizacija dela prisotna vsak dan na vsakem delovnem mestu, pri delu in izven njega, upoštevati pa jo morajo tako delavci ob strojih, kot tudi nosilci posameznih odgovornih funkcij.

Jože Vilfan

Iskra-Industrija širokopotrošnih izdelkov, n. sol. o.,

TOZD-Tovarna antenskih naprav — Antene, n. sub. o.,
61360 Vrhnika, Idrijska 42

Od 12. 1. 1987 do 31. 3. 1987 nudimo

Ugoden nakup 15% popusta

vseh tipov anten in antenskega pribora.

Prodajamo na Vrhniki, Idrijska 42

Vse informacije lahko dobite na telefon 752-937, ali 752-616.

HD televizija čaka na predpis

Sistem »razstavitve slik na ločene zaznavne elemente« bo televiziji omogočil mnogo boljšo slikovno kakovost, brez migetanja, po enotnih evropskih normah.

Strokovnjak, ki opazuje program iz televizijskih postaj — ne glede na to, ali so naše, ali tuje — ve, da ne posredujejo tehnično kakovostne slike. Televizija se namreč v bistvu od svojega začetka ni prav nič spremenila s 625 vrsticami pri PAL sistemu in približno 200 tisoč slikovnimi točkami.

Sedaj pa prihaja vedno več vesti, posebno iz Japonske, o sistemu razstavitve slik na ločene zaznavne elemente, ali kratko HDVT sistemu s podvojenim vrstičnim sistemom, to je 1.350 vrsticami, ki bo prinesel mnogo boljše, predvsem ostrejšje slike s približno 1,6 milijona svetlobnih točk. S tem pa bo že možno televizijsko sliko s projekcijo prenesti na steno. Japonci se že 15 let ukvarjajo s HDTV sistemom in so tako napredovali, da je že skoraj zrel za široko uporabo.

Kako je pri nas v Evropi s HDTV, je bila izključna tema mednarodnega zasedanja za telekomunikacijske raziskave v Münchnu v sredini januarja. V ospredju je bilo vprašanje, po katerih standardih naj bi poslej šla proizvodnja slik in filmov in posebej po katerih standardih naj bi emitirali poenoteni televizijski program.

Nekateri so menili, da je najboljšje stališče: počakati in se šele potem odločiti. Spet drugi so

menili, da bi veljalo kar prevzeti japonske norme, kot so jih prevzele ZDA, s tem pa bi omogočili neposredno tudi mednarodno izmenjavo programov.

Vendar je v Evropi problem s frekvenco. Japonci in Američani so pristali pri frekvenci 60 Hz pri menjavi slik, medtem ko se Evropa ogreva za 100 Hz. K tej normi teži tudi program Eureka, ker bi bila sedanja norma na frekvenci 50 Hz z novo 100 Hz skladna.

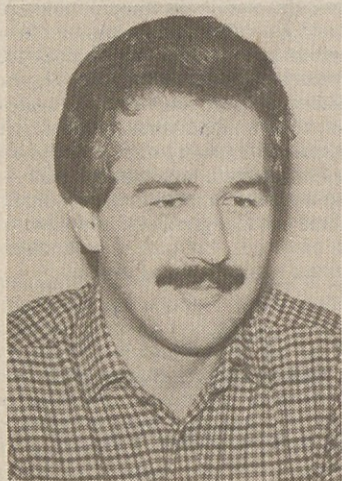
Pri HDTV pa ne gre samo za lepe, ostre slike, ampak tudi za denar. Televizorji, izdelani po HDTV sistemu, bi bili vsaj na začetku štiri do šestkrat dražji od cene današnjega poprečnega televizorja. Samo Zahodna Nemčija ima danes 24 milijonov televizorjev. Že sedaj je jasno, da bodo postaje še naprej emitirale po starih normah, medtem ko bo HDTV emitiran prek dveh satelitov. Odpirajo se še nova vprašanja. Ker pa so vse oči uprte v prihodnost — gre za velike investicije in nove zaposlitvene možnosti v Evropi — zato ni vseeno, za kakšne norme se bodo odločili. Vedo le, da bodo morali s predpisi pohiteti.

Marjan Kralj

Janez Mayer

je rojen 1948 v Trzinu, po poklicu psiholog, pesnik, član Iskrene literarne skupine. Leta 1986 je izšla njegova zbirka pesmi KVADRATURE KROGA. Zaposlen je v Iskri.

Alli je to vaša prva objavljena zbirka?

Ja, a sam se za ta korak ne bi odločil. Pregovorili sta me pesnica Biserka Car in prof. Anka Demšar.

Ni šlo za sramežljivost, ali pretirano samokritičnost, marveč za občutenje lastne poezije kot povsem intimne kategorije. Toplo so jo sprejeli sodelavci, posebno prisrčno pa jo je v glasilu Telematika predstavil urednik Kazimir Mohar.

Kdaj ste začeli pisati pesmi?

Leta 1965 sem v Parizu dobil v roke dve knjižici pesnika Jacquesa Preverta in začel prevajati. S prevodi sem po zaslugi prof. Toneta Pretnarja nastopil na tržiški radijski postaji.

A moje prve pesmi so nastale v gimnazijskih letih, ko se človek pretirano ukvarja s samim seboj.

Menite, da je pesnjenje privilegij tistih, ki so jim muze naklonjene?

Že zdavnaj je bilo spoznano, da se pesnik lahko le rodi. To pa velja le za velike umetnike.

Ustvarjalnost je osnovna človeška vrednost, zato tudi pesnjenje ni rezervirano samo za redke nadarjene posameznike. Odprto je vsakomur, ki čuti, da lahko svoja duševna stanja izrazi s poezijo.

Večina mojih pesmi je nastala ob prelomnih življenjskih trenutkih, kot neposredna nujna, da belino papirja obarvam s svetlobo in temo svojih občutenj in spoznanj.

Milni mehurček

*Iz sinje pozabe
se misel prebujala,
krhka kot milni mehurček.*

*Pride podoba,
prepoginem spomin,
rahal kot bilo metulja.*

*Misel je jezdec
na konju modrosti,
kaplja v posodi razuma.*

Kaj se dogaja v človeku, ko nenadoma ne more več ustvarjati?

Tako imenovani stvariteljski premori so nujen pojav v procesu nastajanja umetniškega dela. Gre za fazo inkubacije, ali zorenja ideje v podzavesti, ki ob poznejšem razsvetljenju nenadno prodre v ustvarjalčno zavest.

Kvadrature kroga je lepa knjiga. Risbe je naredil Veno

Val

*Obriši mi solzo z očesa,
grenkobo z razbeljenih usten.*

*Zastri obzorje
z zelenilom tvojega pogleda.*

*In prevesi se dan
v prelesto noč neobzdrane strasti.*

*Tiho zajočem,
spuščam bisere na tvoje čelo.*

Kako celovito obvladovati kakovost?

Japonska pot

Dr. Kaoru Ishikawa, prevedel Lotar Kozina

Dr. Kaoru Ishikawa je v svetu že dolgo cenjen kot eden izmed vodilnih strokovnjakov za obvladovanje kakovosti.

Njegove praktične metode so pomagale tisočim podjetjem — med njimi sta poleg japonskih znani tudi IBM in Ford — proizvajati izdelke z višjo kakovostjo, ob znatno nižjih stroških.

Knjiga Dr. Ishikawe je bila uspešnica, tako na Japonskem, kjer je bilo prodanih več kot 100.000 izvodov, kot tudi v ZDA in v drugih industrijsko razvitih deželah zahoda, kjer je izšel prevod Davida J. Lu v angleščini.

Da bi tudi našemu strokovnjaku in bralcu v čim večjem številu omogočili spoznavanje te za nastalo pomembne stvarine, smo se odločili za prevod.

Strokovnjak in bralec se bosta v tem izvrstnem delu lahko po vrsti seznanila z različnimi temami:

● Kako natančno ugotoviti tisto kakovostno podobo, ki jo naši kupci res hočejo — in so jo pripravljeni tudi plačati

● Zakaj lahko zavedejo vzorčne metode za obvladovanje kakovosti in statistični podatki — in kaj narediti, da se to ne zgodi

● Kako preiti s programa zagotavljanja kakovosti, ki temelji na kontroli, na takšnega, ki vpliva na izboljšanje procesa (tak program vključuje tudi vaše kupce, kot del procesa)

● Kako uporabiti analizo vzrokov in rezultatov, da bi natančno dol-

očili skriti vzrok za napake (delavci na traku so odgovorni za manj kot 25% napak in odpovedi)

● Spoznati stopnje, ki so potrebne da izkoreniniš problem, da se napake ne ponavljajo

● Kako vgraditi kakovost v krog: raziskava tržišča — razvoj — proizvodnja — prodaja, da bi dosegli 100% proizvodnjo brez napak

● Kako uvesti prostovoljne krožke

za obvladovanje kakovosti, da bi dosegli povečan odziv, razumevanje in navdušenje za Vaš program

● Kako postaviti in vzdrževati v podjetju program za celovito obvladovanje kakovosti, ki vsebuje nadzor po vertikalnih in poprečnih funkcijah

● Kako lahko dobro pripravljen program za obvladovanje kakovosti zmanjša vse stroške, ki odražajo dobiček in še veliko več.

Naj še dodamo: teh metod danes ne uporabljajo samo na Japonskem. Dejansko so Ishikawine metode uporabljali že prej v hitro se razvijajočih firmah in ne samo za izdelovanje visoko kakovostnih proizvodov ampak tudi za: izboljšanje

odnosov s kupci skrajšanje dobavnega roka zmanjšanje zalog zmanjšanje številazavrnikov povečano obračanje sredstev zmanjšanje stroškov večje poenotenje izgleda zmanjšanje stroškov ocenjevanja zmanjšanje stroškov zaradi jama povečano prodajo in za povečan dobiček.

Naj povzamemo — knjiga »KAKO CELOVITO OBVLADOVATI KAKOVOST«?

je pripomoček za vodenje celotnega podjetja, s ciljem nuditi proizvode in storitve na visoki kakovostni ravni, ki je najpomembnejši parameter konkurenčnosti danes in v prihodnosti.

Tehniška založba Slovenije, Ljubljana

TEHNIŠKA ZALOŽBA SLOVENIJE,
61000 — Ljubljana, Lepi pot 6.

Glasilo Iskra

Naročilnica

Ime in priimek:

Naslov:

Nepreklicno naročam-(o) izvodov knjige dr. Kaoru Ishikawe: KAKO CELOVITO OBVLADATI KAKOVOST — Japonska pot za ceno 11.000.— dinarjev. Pri nakupu 10, ali več izvodov vam založba nudi 10% popust.

Račun bomo poravnali po predračunu.

Knjigo pošljite na gornji naslov.

V dne 198.... Naročnik

Dolenc in te jo še dodatno bogatijo.

Idealno je, da knjigo opremi kdo, ki ga je vsebina spontano spodbudila k temu. Te sreče seveda ni bilo, zato se mi je zdelo prav, da ilustracija predstavlja samostojno držo. Asociacijsko pa naj bo vendarle naslonjena na pesmi.

All se mora tudi pesnik poglabljati v probleme sodobnega sveta, ali pa ima dovolj opravičiti z lastno notranjostjo?

Nihče ne more biti povsem zaprt v svojo notranjost. Svet, v katerem živimo, je neizogibno prisoten tudi v intimni izpovedi. Človek je najprej socialno in šele nato individualno bitje. V osebnotnem razvoju je pojav lastnega jaza šele drugoten.

Toliko smo napisali o pesniku Janezu Mayru, čeprav bi lahko več. A on osebno misli, da se mora vsako umetniško delo samo prebiti skozi molk. Njegove pesmi so se in zdaj z veseljem pričakujemo naslednje zbirke.

Zlata Volarič

Po 23 letih dela v Iskri v Šentjerneju je odšla v zaslužni pokoj naša sodelavka JOŽEFA BEVC. Ob prisrčnem slo-

vesu smo slavljenki poklonili spominsko darilo in ji zaželeli še veliko srečnih in zdravih let v nadaljnjem življenju.

Na sliki levo slavljenka JOŽEFA BEVC s svojimi sodelavci.

Walt Sheldon:

Lovci prevedel: Žiga Leskovšek

Vesoljska ladja je ležala v dolini. Tako so sporočili. Lon in Jeni sta jo lahko videla z gorskega grebena.

Lon je končno rekel:

»Šla bova naprej. Umaknila se bova še dlje v hribe. V kanjon Chara. Tam je potok.«

»In ko bodo dosegli Charo?«

Lon se je počasi obrnil. V Jeninih očeh je tlel žareč ogenj, ki pa ni plamenel. Njene oči se niso nikoli razplametele. Taka je bila. Bila je ženska. Vedno mu je tiho in potrpežljivo sledila, kamor je šel. Sledila mu je, ko so bombe iz vesolja začele padati na bleščeče mesto in so se velikanski črni stebri dima kot spomeniki dvignili v nebo. Med pranjem perila v potoku in ko mu je pomagala pri hlodih za kolibo, si je odrgnila kožo na rokah. Njene roke so bile pogosto krave od klanja divjadi.

Nista bila sama. Čeprav so tudi drugi pobegnili v visoke gore, ki so bile hrbtnica kontinenta pa so bili razkropljeni med pobočji in soteskami in so se držali svojih koč, kolib iz blata in votlin.

»Ko bodo dosegli Charo...« Lon je zmignil z rameni.

»Vem, vem. Tega ne bi smela reči. Preveč usodno je, da bi o tem sploh lahko razmišljali.«

Ko prideš enkrat tako daleč, da razum ne dojema več, potem mehansko ponavljaš to, kar si delal prej, je razmišljal Lon.

Njegov pogled je pritegnil blešč svetlobe na pobočju. Bilo je samo kakih sto metrov pod njima. Pogledal je v tisto smer, pomežiknil in opazil postave, ki so se pomikale proti njima. To je bil svetlobni odblesek, ki se je odbil od enega njihovih čudnih orožij.

»Greva, Jeni!«

»V koč?«

»Ne, ne. Zapustiti morava koč, saj jo bodo odkrili v enem dnevu. Kanjon Chara.«

Napotila sta se proti severu. Še enkrat se je ozrl na ladjo, ki je ležala na suhi ravni v dolini. Bila je daljša od mestne četrti, oblikovana kot izstrelek in svetla kot ogledalo. Nekaj takega je tudi pričakoval. Radijska poročila so bila v zadnjih mesecih polna opisov teh ladij. Toda ko so drugo za drugim padala mesta, so ugašala tudi radijska poročila.

Hodila sta po grebenu in se držala drevesnih senc. V senci je bilo hladneje. Delala sta dolge korake, vendar nista tekla.

Na levi strani je Lon bežno videval odsev neba in obrise velike ovalne doline, ki se je razprostirala proti zahodu. Od časa do časa je lahko videl lovce, ki so se prečno vzpenjali na pobočje, kot da bi jima hoteli presekat pot. Včasih je lahko nejasno slišal njihove grlene glasove.

Na severnem koncu grebena sta se Lon in Jeni spustila po pobočju. Vhod v kanjon Chara, planinska razpoka na njuni levi, je bila le še kak kilometer pred njima. Zaslišala sta pok orožja, ki je odmeval med hribovjem. Počilo je na vrhu grebena za njima in vedela sta, da ju lovci zasledujejo.

Na dnu pobočja sta prišla do izsušenega potoka. Lon ga je preskočil in stegnil roko k Jeni. Zgrešila je. Padla je in si zvila gleženj.

»Oh, Lon!«

»Vzdržati moraš, draga! Vzdržati moraš!«

»Da. Vem.«

Prijel jo je okoli pasu in ji poma-

gal naprej. Videl je, kako se trudi, da bi prikrila bolečino. Kadarkoli se je s poškodovano nogo dotaknila tal, je nenavadno trznila z ustnicami na drugače nepremičnem obrazu.

S prikritim začudenjem je strmel v njen obraz. Njene poteze so bile drobne in prefinjene kot krhek porcelan. Po vsem kar se je zgodilo, jo je še vedno prevevalo enako sočutje. Spomnil se je, kaj mu je rekla skoraj pred letom dni, ko so se osvajalet ladje spustile izpod neba. Letala so se dvignila, jih napadla in sestrelila nekaj ladij. Lon in Jeni sta videla, kako je eno razneslo nad mestom. V zraku je zacvetela velikanska oranžna krogla, ki je rastla in se prevračala, okoli nje pa se je kot posušena koža ovijal dim. Jeni je rekla:

»Uboga bitja. Uboga bitja tam notri...«

Nato sta zbežala. Imela sta več sreče kot drugi. Lon je delal v letalski tovarni in je imel majhno letalo. Letela sta ponoči, da ju ne bi odkrili svetleči izstrelki. Prosila in kradla sta gorivo in Lon je prisegel, da sta ga včasih kar pričarala. Pri pristaniku v gorah sta treščila na tla in iz ostankov letala začela postavljati koč.

Še enkrat je počilo, tokrat zelo blizu. Opogumil se je in pogledal nazaj. Lovci so se spustili do polovice pobočja. Mahali in vzklikali so drug drugemu.

»Sem!« Lon je povlekel Jeni v z belim lubjem obraslo hosto. Čeprav je imela ustnici trdo stisnjeni je skozi privel stok. Močno jo je stisnil in dvignil. Srce mu je divje razbijalo. Noge so ga bolele. Jeni, krhka Jeni, je bila težka.

Ob odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem TOZD Stikala za prijetna praktična darila in cvetje. Vsem sodelavcem želim še mnogo delovnih uspehov
Marija Planinc

Spotaknil se je in oba sta padla. Obležala sta, objeta na koreninah drevesa z belim lubjem in si pogledala v oči. Vedela sta, da ne moreta naprej.

Nato sta zaslišala vpitje.

»Ničesar ne čutim. Smešno. Nisem niti jezna, ali prestrašena, ali kaj podobnega,« je rekla.

Nenadoma sta se oklenila drug drugega. Z ustnicami se je dotaknil njenih lic in las, ji s svojim licem obrisal solze in ji nekaj marmar, česar pa ni niti sam slišal.

»Vesela sem, da sva skupaj,« je rekla Jeni.

Zaslišala sta lomljenje podrsti.

Naglo je vstal. Obrnil se je k bližajočim šumom in stisnil pesti. Oči so mu divje sijale.

»Prekleti! Prekleti!« je zakričal.

»Takšni so pač. Saj so lovci. Takšni so,« je dejala Jeni. V njenem glasu ni bilo jeze.

Izza dreves z belim lubjem se je prikazalo bitje. Stalo je tam in se zazrlo v Lona in Jeni, ki je ležala na tleh. Videti je bilo, kot da je tudi samo nekoliko prestrašeno. Dvignilo je orožje.

Lon je strmel vanj in si skušal zapomniti vsako podrobnost. To je bilo prvič, da je od blizu videl enega od osvajalet s planeta imenovanega Zemlja, ki je bil tretji planet stran od sonca in je imel eno samo luno.

Čakal je na zvok orožja in se spraševal, če ga bo slišal.

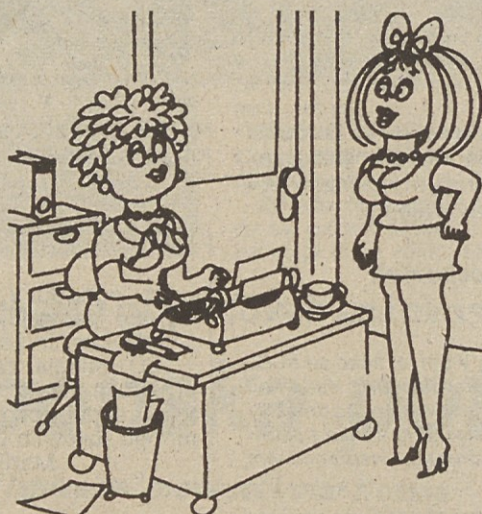
Kako si povečaš ugled?

Mladinska knjiga je v zbirki družinska psihološka knjižnica izdala knjigo Govorica telesa, avtorja Allana Peaseja (prevedla Mojca Čakš). V tej knjigi avtor razodeva takojimeno nejezikovno govorico, ki po njegovem mnenju presega 65% sporočanja. V knjigi je med dejavnike, ki povečajo ugled in povzdignejo lasten položaj in veljavo, naštel tudi naslednje:

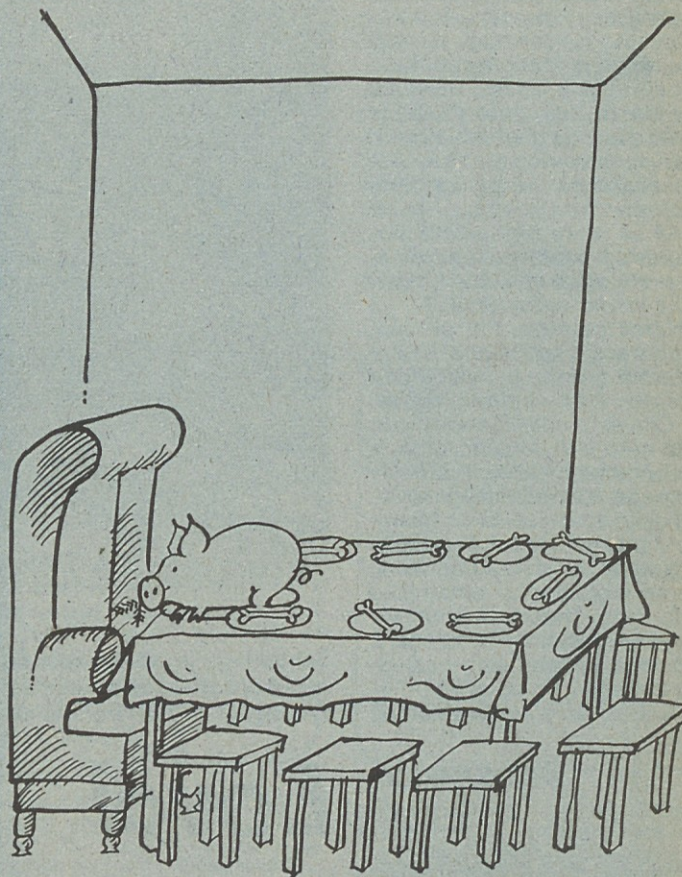
1. Nizki oblaženi sedeži za obiskovalce.
2. Telefon na ključavnico.
3. Dragocen pepelnik, postavljen toliko stran od obiskovalca, da se znajde v zadregi, ko mora otresti cigaretni pepel.
4. Okrasna cigaretnica iz čezmorskih dežel.
5. Nekaj rdečih map z oznako »Strogo zaupno«, naključno pozabljenih na mizi.
6. Fotografije, priznanja in strokovna spričevala, obešena na steni.
7. Ozek kovček za akte s ključavnico na številčno kombinacijo. Velike in nerodne aktovke nosijo le garači.

Če pa boste želeli s svojo govorico telesa uspeti, boste morali prebrati knjigo, ki stane samo 5.200.— din.

Nace Pavlin

— Tukaj sem nova. Mi poveste, čigavim šalam se moram smejati?

a. novak

Vodstvo in baza

ISKRA	ZNAČILNOST OKORNEGA ČLOVEKA	DOMAČA ŽIVAL	PLADENJ	ANTON TROST	DRUŽABNA PRIREDITEV	LUKA V SEV. CILU
OSMI TON OD OSNOVNEGA						
VULKANSKO ZRELO						
FRANC. TEROR. ORGAN.				SILICIJ		
MAJHNA KITA				GIBANJE ZRAKA		
SESTAVIL RUDI MURN	NADAV	ŠOLSKA OCENA	IVO FRANGES	BIKO-BORSKI VZKLIK	HRVAŠKI »PETROL«	PEROCI ŽENSKI GLAS
ITAL. PESNIK »BESNECI ROLAND«					SOSS	ANDREJ MARINC
OD VOLJE NEOD- VISEN GIB					PRIŽNICA	
ALI DERMELJ		LETNI POSEK			NOSILNI DROG	

Ob vrnitvi z Zimskih športnih iger Avtomatike v soboto, 7. februarja je nekdo iz avtobusa, v katerem so se peljali tekmovalci iz AVN, po pomoti vzel smuči ELAN RC 05 z vezmi Tyrolija 160. Smuči so last Lojzke Kogoj, njen telefon v službi pa je 572-331. Lojzka prosi, da ji smuči vrnete.

Mali oglasi

Nekaj video kaset UHS, posnetih iz originalov in dve prazni, prodam. Informacije po telefonu: 061-320-441, int.: 348 — Edo.

Prodajam dirkalno kolo Pinarello, avto radio JVC in smuči 190 cm z vezmi Marker. Inf.: tel. 213-213, int. 1253 — MIRKO

Iskra

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva Iskra — SOZD elektrokovinske industrije — Ljubljana. Ureja uredniški odbor. Glavni urednik: Pavle Gantar, pomočnik glavnega urednika Miloš Pavlica, odgovorni urednik Dušan Željeznov, tehnični urednik Drago Pečenik. Izhaja tedensko — Rokopisov ne vračamo. — Naslov: Ljubljana, Gregorčičeva 23 — telefon: 223-977. Priprava za tisk: DIC TOZD Grafika, Novo mesto. Tisk: ČTP Pravica — Dnevnik, TOZD Tiskarna Ljudske pravice, Ljubljana. Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS je glasilo oproščeno plačila davka od prometa proizvodov.